

Türkiye’deki Dijital Katılımcı Sözlüklerde Kütüphane Algısı: Metaforik İfadelerin Toplumsal Yansımaları

Library Perception in Digital Participatory Dictionaries in Türkiye: Social Reflections of Metaphorical Expressions

Ali KAVAK

Makale Bilgisi / Article Information

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article:

Kavak, A. (2024). Türkiye’deki dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane algısı: Metaforik ifadelerin toplumsal yansımaları. *Bilgi Dünyası*, 25(2), 216-255. doi:10.15612/BD.2024.759

Makale türü / Paper type: Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: 10.15612/BD.2024.759

Geliş Tarihi / Received: 24.07.2024

Kabul Tarihi / Accepted: 07.10.2024

Elektronik Yayınlanma Tarihi / Online Published: 25.12.2024

İletişim / Communication

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği / University and Research Librarians Association

Posta Adresi / Postal Address: Marmara Sok. No:38/17 06420 Yenışehir, Ankara, Türkiye.

Tel: +90 312 430 03 61; Faks / Fax: +90 312 430 03 61; E-posta / E-mail: bilgi@bd.org.tr

Web: <https://bd.org.tr>

Türkiye'deki Dijital Katılımcı Sözlüklerde Kütüphane Algısı: Metaforik İfadelerin Toplumsal Yansımaları

Ali KAVAK*

Öz

Bu çalışma, dijital katılımcı sözlüklerdeki "kütüphane" kavramına ilişkin kullanıcı yorumlarında kullanılan metaforları incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, kütüphanelerin toplumsal algısını ve dijital çağdaki rolünü anlamayı hedeflemektedir. Araştırma, Ekşi Sözlük (397 yorum) ve Uludağ Sözlük (186 yorum) platformlarındaki kullanıcı yorumlarını nitel araştırma yöntemi ve içerik analizi tekniği kullanarak incelemiştir. Veriler, kavramsal metafor teorisi çerçevesinde analiz edilmiş ve MAXQDA yazılımı kullanılarak kodlanmıştır. Analiz sonucunda metaforlar beş ana tema altında toplanmıştır: kütüphaneyi fiziksel bir mekâna, ruhsal ve zihinsel bir mekâna, bilgi ve kültürün merkezine, huzur ve sakinlik mekânına benzeten ve işlevsel olarak yetersiz gören metaforlar. Bulgular, kütüphanelerin sadece bilgi kaynağı olmaktan öte, toplumsal, kültürel ve bireysel gelişim için kritik öneme sahip kurumlar olarak algılandığını göstermiştir. Kullanıcıların kütüphanelerden beklentilerinin çok yönlü olduğu, bu kurumları huzur bulunan, kişisel gelişim için fırsatlar sunan, toplumsal eşitsizlikleri azaltan ve kültürel mirasın korunduğu mekânlar olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Bu çalışma, kütüphanelerin toplumsal algısını ve dijital çağdaki rolünü yeniden değerlendirmeye ışık tutmaktadır. Bulgular, kütüphanelerin çağdaş toplumdaki yerini ve önemini yeni bir perspektiften ortaya koymakta ve geleceğe yönelik stratejilerini şekillendirmede önemli içgörüler sunmaktadır. Bununla birlikte, bazı kullanıcıların kütüphaneleri işlevsel açıdan yetersiz bulması, bu kurumların çağın gereksinimlerine uyum sağlama konusunda zorluklarla karşı karşıya olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak, kütüphanelerin geleceği, değişen toplumsal ihtiyaçlara ve teknolojik gelişmelere nasıl uyum sağlayacaklarına bağlı olacaktır.

Anahtar sözcükler: Dijital katılımcı sözlükler, Ekşi Sözlük, Uludağ Sözlük, kütüphane algısı, metafor analizi, içerik analizi, kullanıcı yorumları.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, alikavak@kku.edu.tr

Library Perception in Digital Participatory Dictionaries in Türkiye: Social Reflections of Metaphorical Expressions

Ali KAVAK*

Abstract

This study aims to analyse the metaphors used in user comments about the concept of 'library' in digital participatory dictionaries. The research aims to understand the social perception of libraries and their role in the digital age. The study analysed user comments in Ekşi Dictionary (397 comments) and Uludağ Dictionary (186 comments) using qualitative research method and content analysis technique. The data were analysed within the framework of conceptual metaphor theory and coded using MAXQDA software. As a result of the analysis, the metaphors were grouped under five main themes: metaphors that likened the library to a physical space, a spiritual and mental space, a centre of knowledge and culture, a place of peace and tranquillity, and metaphors that saw it as functionally inadequate. The findings showed that libraries are perceived as not only a source of information but also as institutions of critical importance for social, cultural and individual development. Users' expectations of libraries are multifaceted, and they see these institutions as places of peace, providing opportunities for personal development, reducing social inequalities, and preserving cultural heritage. This study sheds light on reassessing the public perception of libraries and their role in the digital age. The findings provide a new perspective on the place and importance of libraries in contemporary society and offer important insights for shaping future strategies. However, some users found libraries functionally inadequate, indicating that these organisations face challenges in adapting to the needs of the times. As a result, the future of libraries will depend on how they adapt to changing societal needs and technological advances.

Keywords: Digital participatory dictionaries, Ekşi Dictionary, Uludağ Dictionary, library perception, metaphor analysis, content analysis, user comments.

* Asst. Prof. Dr., Kırıkkale University, Department of Information and Records Management, alikavak@kku.edu.tr

Giriş

Toplumların bilgi üretme, paylaşma ve tüketme biçimleri, teknolojik gelişmelerle birlikte sürekli bir değişim içindedir. Bu değişimin en çarpıcı örneklerinden biri, geleneksel bilgi kaynaklarının dijital platforma taşınması ve kullanıcı katılımına açık hale gelmesidir. Özellikle son yıllarda, bilginin demokratikleşmesi ve kolektif zekânın ön plana çıkması, yeni nesil bilgi paylaşım mecralarının doğmasına yol açmıştır. Bu bağlamda, dijital katılımcı sözlükler, toplumsal algıları ve kültürel değişimleri anlamak için benzersiz bir pencere sunmaktadır. Bu platformlar, sadece bilgi aktarımının değil, aynı zamanda toplumsal eleştirisi, mizah ve kolektif düşüncenin de bir yansıması haline gelmiştir.

Dijital katılımcı sözlükler, Web 1.0 teknolojisinin gelişimiyle birlikte ortaya çıkan, hızla yaygınlaşan ve kullanıcıların katkıda bulunabildiği interaktif platformlardır (Koçyiğit ve Koçyiğit, 2018). Web 2.0 teknolojisiyle birlikte daha da gelişen bu platformlar, kullanıcıların içerik üretebildiği, paylaşabildiği ve diğer kullanıcılarla etkileşime girebildiği bir sosyal ağ ortamı olarak işler hale gelmiştir (Arğın, 2021). Bu teknolojik altyapı, geleneksel sözlüklerin dijital ortama taşınmasının ötesinde, kullanıcı katılımını mümkün kılan postmodern elektronik kültürün yeni nesil sözlükleri olarak ortaya çıkmıştır (Gürel ve Yakın, 2007). Bu platformlarda yer alan tanımlar, örnekler ve kullanıcı yorumları, toplumun belirli kavramlara yönelik algısını ve bu algının zaman içindeki değişimini yansıtmaktadır (Fuertes-Olivera ve Bergenholtz, 2011).

Ekşi Sözlük, İnci Sözlük, Uludağ Sözlük gibi genel etkileşim sözlükleri, kullanıcıların çeşitli kavramlar hakkında kendi tanımlarını, yorumlarını ve metaforlarını paylaşabildikleri interaktif sözlükler olarak bu yeni nesil bilgi paylaşım platformları arasında yer almıştır. Bu sözlüklerde birçok kavram, terim, olgu, olay, kişi, kurum, ürün, marka, yer, fenomen ve güncel konular hakkında bilinçli veya bilinçsizce yapılan yorumlar ve kullanılan metaforlar, toplumun bu kavramların karşılığı olan kurumlara yönelik algısını, beklentilerini ve eleştirilerini de yansıtmaktadır. Dolayısıyla bu dijital platformlarda üretilen içerikler her ne kadar bilimsellikten uzak olsa da bu içeriklerin analizi, söz konusu ele alınan konuların toplumsal algıdaki yerini ve değişen rolünü anlamak için önemli bir bilgi olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Bu bilgiler ile kurumların ve hizmetlerin gelişen ortam ve şartlara göre kendilerini nasıl konumlandırmaları gerektiğine dair farklı çıkarımlar ve içgörüler elde edilebilir. Bu sayede gelecek stratejilerinin oluşturulmasında ve hizmet modellerinin geliştirilmesinde kullanıcı perspektifini daha iyi anlamak mümkün olabilir. Bu anlayış, kurumların ve hizmetlerin değişen toplumsal beklentilere ve ihtiyaçlara daha etkili bir şekilde cevap vermesine yardımcı olabilir.

Zaman içerisinde, dijital katılımcı sözlüklerde başlayan ve tüm internet ortamına yayılan yorum yapma alışkanlığı, internet kullanıcılarının zaman içerisinde geldikleri beceri düzeyini göstermesi açısından önemli bir örnek teşkil etmektedir. Bu

platformlarda gündelik hayat, politik gelişmeler, kültür ve spor olayları gibi pek çok konuda başlıklar açılmakta ve bu başlıklara sözlüklere kayıtlı yazarlar tarafından çeşitli girdiler yapılmaktadır. Bu girişlerde genellikle kişisel kanaatler, izlenimler yansıtılmakta, tanımlamalar yapılmakta, deneyimler, yaklaşımlar, beğeniler ve eleştiriler dile getirilmektedir. Sözlük yazarları, ilgili konuda örnekler vermekte; fikirlere, kitaplara veya kişilere referans gösterebilmektedir. Dijital katılımcı sözlüklerin bu çok yönlü ve interaktif yapısı, kütüphaneler gibi toplumsal kurumların algılanışını da yansıtmaktadır. Kullanıcıların kütüphane kavramına ilişkin paylaştıkları yorumlar, tanımlamalar ve deneyimler, toplumsal algının çeşitli boyutlarını ortaya koymaktadır. Bu platformlar, kullanıcıların zihinlerindeki metaforik anlamları ve bu anlamların zaman içindeki değişimini incelemek için değerli bir araştırma alanı oluşturmaktadır (Üngüren, 2019; Yücel ve Arık, 2020). Böylece, dijital sözlükler kütüphane algısının toplumsal yansımalarını anlamak için zengin bir veri kaynağı oluşturmaktadır.

Dijital katılımcı sözlükler üzerine son yıllarda farklı alanlarda artan çalışmalar (örn. Gümüş, 2023; Gürel ve Yakın, 2007; Kanıdıncı ve Demirel, 2021; Kekeç ve Şanlı, 2023; Kaya, 2020; Kılınç ve Avşar, 2023; Nazlı ve Sarı, 2022; Nelik ve Yıldız, 2022; Öztekin, 2015; Söğüt, 2020; Susar ve Narin, 2011; Tiryaki, 2023; Uğur ve Çiçekli, 2023; Ünlü, 2024; Yıldırım, 2020; Yılmaz ve diğerleri, 2021), bu platformlardaki kullanıcı yorumlarının çeşitli açılardan incelenmesine odaklanmaktadır. Bu çalışmalar konusal olarak farklılık gösterse de özünde ele alınan konuya ilişkin sözlük kullanıcılarının yorumlarının içerik analizi yöntemi ile incelenmesine dayanmaktadır. Türkiye’de önde gelen dijital katılımcı sözlüklerdeki yorumların içeriğine yönelik çok sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir.

Yapılan araştırmalar, dijital katılımcı sözlüklerin toplumsal algıları, güncel olayları ve çeşitli kavramları anlamak için zengin bir veri kaynağı olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, Nelik ve Yıldız (2022) Ekşi Sözlük’te Suriyeli sığınmacılar hakkındaki yorumları incelemiş, bu platformda “biz” ve “ötekiler” algısının nasıl oluştuğunu araştırmıştır. Benzer şekilde, Tiryaki (2023) Ekşi Sözlük kullanıcılarının kadına şiddeti önlemeye dair çözüm önerilerini analiz etmiş, toplumsal cinsiyet konularında kullanıcıların bakış açılarını ortaya koymuştur.

Sağlık alanında, Yılmaz ve diğerleri (2021) COVID-19 pandemisi sürecinde Ekşi Sözlük kullanıcılarının duygusal tepkilerini doğal dil işleme yöntemleriyle incelemiş, toplumun kriz dönemindeki psikolojik durumunu anlamaya çalışmıştır. Kekeç ve Şanlı (2023) da benzer şekilde COVID-19 pandemisinin dijital platformlara yansımaları Ekşi Sözlük üzerinden ele almıştır. Bu çalışmalara ek olarak, Kanıdıncı ve Demirel (2021) COVID-19’un beden-terim ilişkiselliğinde çevirisini Ekşi Sözlük örneği üzerinden incelemiştir. Bu çalışmalar, dijital katılımcı sözlüklerin sağlık krizleri sırasında toplumsal algıyı, duyguları ve dil kullanımını yansıtan önemli bilgiler sunmaktadır.

Eğitim alanında, Kaya (2020) Ekşi Sözlük'te "okul müdürü" kavramına yönelik algıları incelemiş, eğitim yöneticilerine ilişkin toplumsal bakış açısını ortaya koymuştur. Çelik (2023) ise sosyal medyada matematik öğretmenliği ve matematik öğretmeni kavramlarına yönelik algıları katılımcı sözlükler üzerinden analiz etmiştir. Avcı ve Kartal (2021), İnci Sözlük'te yabancı dil olarak Fransızca başlıklı girdileri incelemiş, dil öğrenimi ve kültürel algılar konusunda ilginç bulgular ortaya koymuştur. Aynı araştırmacılar, başka bir çalışmalarında katılımcı internet sözlüklerinde Tahsin Yücel'in nasıl ele alındığını inceleyerek bir web-portre denemesi yapmışlardır (Avcı ve Kartal, 2022).

Toplumsal konularda yapılan çalışmalara örnek olarak, Cerrah ve Baran (2020) katılımcı sözlüklerde yaşlı ve yaşlılık algısını incelemiş, yaş ayrımcılığı ve yaşlılara yönelik tutumları ortaya koymuştur. Uğur ve Çiçekli (2023) ise Ekşi Sözlük paylaşımları üzerinden boşanmış kadınlara yönelik damga ve ön yargıları araştırmıştır. Toplumsal olayların dijital platformlardaki yansımalarını inceleyen çalışmalara bir örnek olarak da Kekeç ve Taşcıoğlu (2018) Özgecan Aslan cinayetinin Ekşi Sözlük'teki yansımalarını ele almıştır. Bu çalışma, önemli toplumsal olayların dijital platformlarda nasıl tartışıldığını ve yorumlandığını göstermesi açısından medya ve iletişim çalışmaları için değerli veriler sunmaktadır.

Nefret söylemi, ırkçılık ve ötekileştirme konularında da birkaç önemli çalışma bulunmaktadır. Akyazı (2014) ve Öztekin (2015), dijital katılımcı sözlüklerde nefret söylemini Ekşi Sözlük örneği üzerinden incelemiştir. Söğüt (2020) ise Ekşi Sözlük'te mekânsal ötekileştirme üzerine bir araştırma yapmış, Esenyurt başlığı özelinde konuyu ele almıştır. Gümüş (2023), Ekşi Sözlük'te "bizim çocuklar" örneği üzerinden sosyal medyanın nefret söylemi mecrası olarak kullanımını incelemiştir. Bu çalışmalar, dijital platformlarda ayrımcılık ve nefret söyleminin nasıl üretildiği ve yayıldığı konusunda önemli veriler sunmaktadır. İrkçılık ve ayrımcılık konularında, Nazlı ve Sarı (2022) Ekşi Sözlük örneği üzerinden sosyal medyada ırkçılık kavramını incelemiştir. Bu çalışma, dijital platformlarda ayrımcı söylemlerin nasıl üretildiği ve yayıldığı konusunda önemli veriler sunmaktadır.

Popüler kültür, medya ve iletişim çalışmaları alanında, Ünlü (2024) Ekşi Sözlük yorumları üzerinden Türkiye'de Güney Kore dramalarının algılanışını incelemiş, kültürlerarası etkileşimi ele almıştır. Yıldırım (2020) ise katılımcı kültürü eleştirme amacıyla Dr. Younan Nowzaradan ile ilgili ceps, tweet ve Ekşi Sözlük girişlerini değerlendirmiştir. İnternet reklamcılığı ve ticari boyut açısından, Susar ve Narin (2011) Ekşi Sözlük örneği üzerinden sosyal paylaşımın tecimselleştirilmesi* bağlamında internet reklamcılığını incelemiştir. Bu çalışma, katılımcı sözlüklerin ekonomi modelini anlamak açısından önem taşımaktadır.

* Ticaret ile ilgili, ticarete ait (Güncel Türkçe Sözlük, t.y.)

Dijital emek ve kullanıcı içeriğinin metalaşması konusunda, Duman ve Özdoıran (2018) katılımcı sözlük yazarları üzerine bir inceleme yapmış, dijital platformlarda üretilen içeriğın ekonomik boyutunu ele almıştır. Benzer şekilde, Kılınç ve diğlerleri (2023) dijital emek sömürüsü kavramı bağlamında Ekşi Sözlük'ü incelemiştir. Ayrıca dijital kültür ve katılımcı sözlüklerin Türkiye'deki görünümü üzerine, Yücel ve Arık (2020) kapsamlı bir çalışma yapmıştır. Bu çalışma, katılımcı sözlüklerin Türkiye'deki dijital kültür içerisindeki yerini ve önemini ortaya koymaktadır.

Dijital katılımcı sözlükler üzerine yapılan bu geniş yelpazedeki araştırmalar, bu platformların toplumsal algıları, güncel olayları, kültürel eğilimleri ve çeşitli kavramları anlamak için zengin bir veri kaynağı olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. İncelenen çalışmalar, eğitimden sağlığa, toplumsal cinsiyet konularından popüler kültüre, dilbilimden medya çalışmalarına kadar pek çok alanda dijital katılımcı sözlüklerin kullanıcı yorumlarının analiz edildiğini göstermektedir. Bu analizler, toplumun farklı kesimlerinin düşünce ve tutumlarını yansıtan bir ayna işlevi görmekte, araştırmacılara değerli içgörüler sunmaktadır.

Ancak, bu kapsamlı literatür taramasında dikkat çeken bir eksiklik, kütüphanecilik ve bilgi bilimi alanına yönelik çalışmaların yokluğudur. Özellikle, bilgi toplumunun temel kurumlarından biri olan kütüphanelere ilişkin algıların bu platformlarda nasıl yansıtıldığı henüz incelenmemiştir. Kütüphane kavramı, bilgiye erişim, yaşam boyu öğrenme ve toplumsal gelişim açısından kritik öneme sahip olmasına rağmen, dijital katılımcı sözlüklerdeki temsili ve algılanışı üzerine bir çalışma bulunmamaktadır.

Bu bağlamda, dijital katılımcı sözlüklerde "kütüphane" kavramı başlığı altında yapılan yorumlardaki metaforların incelenmesi, kütüphanecilik alanına farklı ve değerli bir bakış açısı kazandırma potansiyeline sahiptir. Bu tür bir çalışma, toplumun kütüphanelere yönelik algısını doğrudan platform kullanıcılarının perspektifinden anlama fırsatı sunacaktır. Böylece, dijital çağda kütüphanelerin rolü, işlevi ve geleceğine dair toplumsal beklentiler daha net ortaya çıkarılabilir. Elde edilen bu içgörüler, kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için yeni stratejiler oluşturmada önemli bir kaynak olabilir.

Sonuç olarak, dijital katılımcı sözlüklerde "kütüphane" başlığı altında platform kullanıcıları tarafından yapılan yorumlardaki metaforların incelenmesi, hem kütüphanecilik alanına yeni bir araştırma perspektifi kazandıracak hem de diğler alanlarda yapılan çalışmalarla birlikte bu platformların toplumsal algıları ve kültürel eğilimleri anlamadaki önemini pekiştirecektir. Bu tür bir araştırma, kütüphanelerin dijital çağdaki konumunu ve toplumsal algısını anlamak, gelecek stratejilerini şekillendirmek ve kütüphane hizmetlerini kullanıcı beklentilerine göre uyarlamak için değerli veriler sunma potansiyeline sahiptir.

Araştırmanın Amacı ve Problemi/Soruları

Dijital katılımcı sözlükler, kullanıcıların çeşitli kavramlar hakkındaki düşüncelerini özgürce ifade edebildikleri platformlar olarak öne çıkmaktadır. Ekşi Sözlük, İnci Sözlük ve Uludağ Sözlük gibi platformlarda yapılan yorumlar, toplumsal algının filtresiz bir yansımalarını sunmaktadır. Platform kullanıcıları, kelimeler ve kavramlar hakkında içlerinden geldiği gibi, çoğu zaman bilimsel temellerden uzak ancak samimi ve spontane yorumlar yapmaktadır. Bu yorumlar, bireylerin zihinsel ve duygusal dünyalarını açığa vurmakta ve toplumsal algının ham, işlenmemiş bir yansımalarını sunmaktadır.

“Kütüphane” kavramına ilişkin bu platformlarda yapılan yorumlar, kullanıcıların kütüphane algısını, bu kuruma yükledikleri anlamları ve beklentilerini anlamak için zengin bir veri kaynağı oluşturmaktadır. Ancak, bu dijital platformlardaki yorumların sistematik, bilimsel ve nesnel analizlerinin yeterince yapılmamış olması, önemli bir araştırma boşluğu olarak görülmektedir. Bu durum, dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane kavramına yüklenen anlamların ve algıların derinlemesine incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Özellikle, dijitalleşmenin hız kazandığı ve bilgiye erişim şekillerinin değiştiği bir çağda, kütüphanelerin toplumsal rolü ve bu rolün nasıl algılandığı üzerine yapılan çalışmaların önemi artmaktadır. Dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane kavramına dair paylaşılan metaforlar, kütüphanelerin geleneksel işlevlerinden modern işlevlerine kadar geniş bir yelpazede kullanıcı algılarını ortaya koyabilir. Bu metaforlar, kullanıcıların kütüphaneleri nasıl tanımladığını, hangi işlevleri önemseydiğini ve hangi beklentilere sahip olduğunu göstermektedir.

Bu tür bir araştırma, kütüphanelerin dijital çağda karşılaştığı zorlukları ve fırsatları belirlemeye, toplumun kütüphanelere yönelik olumlu veya olumsuz tutumlarının nedenlerini anlamaya yardımcı olabilir. Özellikle, kütüphanelerin toplumsal rolü ve hizmetlerinin nasıl algılandığını anlamak, bu kurumların gelecekteki stratejilerini şekillendirmede önemli bir rol oynayabilir. Dijital platformlarda ifade edilen metaforik anlamlar, kütüphanelerin toplum içindeki yerini yeniden değerlendirmeleri ve toplumsal ihtiyaçlara uygun hizmetler geliştirmeleri için değerli içgörüler sunabilir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, dijital katılımcı sözlüklerdeki “kütüphane” kavramına ilişkin kullanıcı yorumlarında geçen metaforların sistematik bir şekilde incelenmesi ve bu metaforların kütüphanelere yönelik toplumsal algıyı nasıl şekillendirdiğini ortaya koymaktır. Lakoff ve Johnson’ın (1980) kavramsal metafor teorisi çerçevesinde, kullanıcıların kütüphane hakkındaki düşünsel ve duygusal yaklaşımları analiz edilerek çalışmada, şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- (1) Dijital katılımcı sözlüklerde “kütüphane” kavramına yönelik hangi metaforlar kullanılmaktadır?
- (2) Bu metaforlar kütüphanelerin toplumsal rolü hakkında hangi içgörülerini sunmaktadır?
- (3) Dijital sözlük kullanıcılarının kütüphanelere yönelik algı ve beklentileri neleri kapsamaktadır?

Araştırma, kütüphanelerin toplumsal algısını derinlemesine anlamak için dijital platformlarda yapılan kullanıcı yorumlarının metaforik analizini hedeflemektedir. Bu, kütüphanelerin toplumdaki rolünün yeniden tanımlanmasına ve toplumsal ihtiyaçlara daha iyi yanıt verecek stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Önemi ve Özgünlüğü

Bu araştırma, dijital dönüşüm çağında kütüphanelerin toplumsal algısını ve rolünü anlamak açısından özgün bir yaklaşım sunmaktadır. Çalışma, dijital katılımcı sözlüklerdeki kullanıcı yorumlarını, Lakoff ve Johnson’ın (1980) kavramsal metafor teorisi çerçevesinde analiz ederek, kütüphane algısının incelenmesinde yeni bir metodolojik yaklaşım ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, geleneksel anket veya mülakat yöntemlerinin ötesinde, spontane ve filtresiz kullanıcı görüşlerini analiz etme imkânı sağlayarak, metodolojik bir yenilik sunmaktadır.

Araştırmanın bir diğer önemli yönü, bilgi ve belge yönetimi, dilbilim, sosyal psikoloji ve dijital kültür çalışmalarını bir araya getirerek disiplinler arası bir bakış açısı sunmasıdır. Bu perspektif, kütüphane algısının çok boyutlu bir şekilde incelenmesine olanak tanımakta ve konuya daha kapsamlı bir anlayış getirmektedir. Ayrıca, Dodsworth ve Nicholson’ın (2012) dijital araçların bilgi paylaşımındaki önemini vurgulayan çalışmasına paralel olarak, dijital platformların kütüphane algısını nasıl şekillendirdiğini inceleyerek literatüre özgün bir katkı sağlamaktadır.

Bu araştırma zaman içinde tekrarlanabilir nitelikte olup, kütüphane algısındaki değişimlerin uzun vadeli olarak izlenmesine olanak tanımaktadır. Bu özellik, kütüphanelerin değişen toplumsal ihtiyaçlara uyum sağlama sürecinin anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Böylece çalışma, kütüphanelerin dijital çağdaki rolünü ve işlevini yeniden değerlendirmek için özgün ve önemli veriler sunmayı, kütüphanelerin geleceğine yönelik stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmayı ve bilgi toplumunda kütüphanelerin konumunu güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Literatür Değerlendirmesi

Kütüphaneler, insanlık tarihinin en eski ve en önemli kurumları arasında yer almaktadır. Bu kurumlar, bilginin toplanması, düzenlenmesi, korunması ve erişilebilir kılınması gibi temel işlevleriyle toplumların kültürel ve entelektüel mirasının taşıyıcısı olmuşlardır (Çakmak ve Yılmaz, 2017). Geleneksel anlamda kütüphaneler, fiziksel kitapların, belgelerin ve diğer bilgi kaynaklarının toplandığı, kataloglandığı ve kullanıcıların hizmetine sunulduğu mekânlar olarak algılanmıştır. Ancak, 20. yüzyılın sonlarından itibaren hızlanan teknolojik gelişmeler ve özellikle dijital dönüşüm süreci, kütüphanelerin yapısını, işlevlerini ve toplumdaki algısını etkilemiştir (Kurulgan, 2013).

Dijital çağda kütüphaneler, fiziksel koleksiyonlarının yanı sıra, giderek artan oranda elektronik kaynaklar, dijital arşivler ve çevrimiçi hizmetler sunmaya başlamışlardır (Akkaya, 2017). Bu dönüşüm, kütüphanelerin işlevlerini ve toplumdaki rollerini önemli ölçüde etkilemiştir. Kütüphaneler artık sadece bilgi depolama ve erişim merkezleri olmaktan çıkıp, çok yönlü kurumlar haline gelmişlerdir. Bu yeni rolleri arasında dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlamak (Odabaş, 2017), yaşam boyu öğrenmeyi desteklemek (Altay ve Zan, 2021; C. Polat, 2012) ve toplumsal etkileşimi artırmak yer almaktadır (Yılmaz, 2003). Ancak, bu dönüşüm süreci beraberinde bazı zorlukları da getirmiştir.

İnternet ve arama motorlarının yaygınlaşması, bilgiye erişimin demokratikleşmesi ve kişiselleştirilmesi gibi faktörler, kütüphanelerin geleneksel rollerini ve toplum nezdindeki konumlarını sorgulanır hale getirmiştir (Eroğlu, 2017; Odabaş ve Akkaya, 2017; Rukancı, 2017; Yılmaz, 2017). Bu durum, kütüphanelerin değişen toplumsal ihtiyaçlara uyum sağlama ve kendilerini yeniden konumlandırma gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla, kütüphaneler bir yandan geleneksel işlevlerini sürdürürken, diğer yandan da dijital çağın getirdiği yeni beklentilere cevap verme çabası içinde yer almıştır.

Kütüphanelerin yaşadığı bu dönüşüm, doğal olarak kullanıcıların ve toplumun kütüphanelere yönelik algılarında da önemli değişimlere yol açmıştır. Geleneksel kütüphane imajı, sessiz çalışma alanları ve kitap raflarıyla özdeşleşmiş bir kurumdan, dijital kaynakların, teknolojik araçların ve çeşitli toplumsal etkinliklerin yer aldığı çok yönlü bir yapıya evrilmiştir (Tonta, 2009). Bu süreçte, dijital kütüphane kavramı ortaya çıkmış, bilgi odaklı ve teknoloji destekli hizmetleriyle dijital kültürün bir parçası haline gelmiştir (Yalçınkaya, 2016). Bu değişim, bazı kullanıcılar tarafından olumlu karşılanırken, bazıları için kütüphanelerin özünden uzaklaştığı endişesini doğurmuştur (Kavak ve Odabaş, 2024). Özellikle dijital yerliler olarak adlandırılan yeni nesil için kütüphaneler, fiziksel mekânlardan ziyade çevrimiçi platformlar ve dijital hizmetler üzerinden algılanmaya başlanmıştır (Khattab, 2020). Öte yandan, kütüphanelerin toplumsal roller üstlenmesi, örneğin bilgi teknolojilerinin getirdiği değişimlere uyum sağlama, sosyal eşitsizlikleri azaltma, toplumsal entegrasyonu destekleme ve sürdürülebilir kalkınma

hedeflerine katkıda bulunma gibi işlevler, kütüphanelere yönelik algıyı zenginleştirmiş ve genişletmiştir (Akkaya, 2023; Akkaya ve Polat, 2020; Aslan, 1998; Bayter, 2018; Demir, 2017a; Kurulgan, 2013; Odabaş ve Akkaya, 2017; Sümbül, 2017; Tuloğlu ve Çiftçi, 2022; Yılmaz ve Ezenel, 2023). Bu çok yönlü algı değişimi, kütüphanelerin toplumsal rolünü yeniden tanımlarken, aynı zamanda bu kurumların geleceğine dair tartışmaları da beraberinde getirmiştir.

Bu bağlamda, toplumun kütüphane algısındaki değişimi anlamak, kütüphanelerin geleceğini şekillendirmek ve toplumsal ihtiyaçlara cevap verebilen kurumlar olarak varlıklarını sürdürmelerini sağlamak açısından kritik öneme sahiptir. Bu algı değişimini incelemek için, toplumun kütüphanelere yönelik düşünce ve ifade biçimlerini analiz etmek önemli bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Toplumsal algıları incelemek için kullanılan çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bunlar arasında, dil kullanımı ve metaforik anlamların analizi önemli bir yer tutmaktadır. Lakoff ve Johnson'ın (1980) öne sürdüğü kavramsal metafor teorisi, insanların soyut kavramları somut terimlerle anlamlandırdığını ve bu metaforların düşünce ve davranış biçimlerini etkilediğini ortaya koymaktadır.

Metaforlar, insanların karmaşık düşünce ve duygularını ifade etmek için kullandıkları dilsel araçlardır. Bu noktada, dijital katılımcı sözlüklerde yer alan yorumlar, kullanıcıların kütüphane kavramına yükledikleri metaforik anlamları ortaya çıkarmak için zengin bir veri kaynağı sunmaktadır. Bu sözlükler, kullanıcıların sadece metin tabanlı içerik üretmekle kalmayıp, aynı zamanda kendi görsel içeriklerini hazırlayabildikleri, var olanları dönüştürebildikleri veya kopyalayarak yeniden dolaşıma sokabildikleri interaktif platformlar olarak öne çıkmaktadır (Ashton, 2015).

Kütüphane ve bilgi bilimi alanında, metafor çalışmaları uluslararası düzeyde son yıllarda giderek artan bir öneme sahip olmuştur. Özellikle gelişmiş ülkelerde yapılan araştırmalar, kütüphane algısı ve kütüphanecilik mesleğine yönelik metaforik yaklaşımların anlaşılmasında önemli katkılar sağlamıştır. Bu çalışmalar, kütüphanelerin toplumsal rolü, kullanıcı beklentileri ve dijital çağda kütüphanelerin dönüşümü gibi konularda değerli içgörüler sunmaktadır. Araştırmacılar, kütüphaneleri tanımlamak ve anlamak için kullanılan metaforları inceleyerek, bu kurumların tarihsel gelişimini, mevcut durumunu ve gelecekteki yönelimlerini analiz etmektedir. Bu bağlamda, geleneksel "bilgi deposu" veya "üniversitenin kalbi" gibi metaforlardan, "dijital bilgi merkezi" veya "topluluk buluşma noktası" gibi çağdaş tanımlamalara kadar geniş bir yelpazede çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca, dijital platformların yaygınlaşmasıyla birlikte, kütüphane algısının bu platformlarda nasıl şekillendiği de araştırmacıların ilgisini çekmektedir. Salinero ve Grogg (2005), kütüphaneci klişelerine karşı çıkan çeşitli makalelerin bir bibliyografyasını sunarak, bu alandaki tartışmalara katkıda bulunmuştur. Bu çalışma, kütüphanecilerin profesyonel imajının nasıl algılandığını ve bu algının zaman içinde nasıl değiştiğini anlamak için önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

Kütüphaneci imajının değişimi, kütüphane hizmetlerinin algılanmasını ve kullanımını doğrudan etkilemektedir.

Tarihsel perspektifte, 19. yüzyılın sonlarından itibaren kütüphaneciler, kütüphaneleri tanımlamak için çeşitli metaforlar kullanmışlardır. Nardini (2001)'ye göre, Melville Dewey gibi erken dönem liderler, kütüphaneleri yeniden tanımlamak için farklı imgeler kullanmışlardır. Bu dönemde kütüphaneler "eğitim kurumları", "halkın üniversitesi" veya "edebiyat ve eğitimin cemaat kiliseleri" olarak tanımlanmıştır. Kütüphanelerin rolünü ve algısını tanımlamak için kullanılan metaforlar, zaman içinde önemli bir evrim geçirmiştir. Brough (1953)'a göre, "üniversitenin kalbi" olarak kütüphane metaforu 1900 yılına gelindiğinde ortaya çıkmış ve 20. yüzyılın sonlarına kadar akademide en yaygın kullanılan metafor olmuştur. "Bilgi deposu" olarak kütüphane metaforu ise ilk kez Columbia Üniversitesi Kütüphanecisi George Hall Baker'in 1893'teki yazılarında görülmüş ve daha sonra Yale Üniversitesi Başkanı James Rowland Angell tarafından 1924'te yeniden doğrulanmıştır (Brough, 1953). Harvard Hukuk Kütüphanesi Dekanı George Langdell, 1886 yılında kütüphaneyi "laboratuvar" metaforu ile tanımlamıştır. (Danner, 2015). Bu metafor, kütüphanelerin sadece yayınlanmış eserlerin depolandığı yerler olarak değil, aynı zamanda kitapların öğrenme ve bilgi geliştirme için kullanıldığı yerler olarak görülmesi gerektiği fikrini vurgulamıştır. Lipscomb (2001), kütüphanelerin laboratuvar olarak görülmesinin, bilginin geliştirilmesinde bilgi kullanımını kolaylaştıran aktif bir rol sağladığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Cole (1986), kütüphane koleksiyonlarının kullanımında daha liberal yaklaşımların geliştiğini vurgulayarak "atölye" metaforunun ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu tarihsel perspektifte oluşan metaforlar, kütüphanelerin toplumsal rolünün ve algısının nasıl değiştiğini anlamak için önemlidir.

Nitecki (1993), kullanıcıların kütüphane problemlerini tanımlarken kullandıkları metaforların, kütüphaneler hakkındaki kavramsal modellerini yansıttığını öne sürmüştür. Bu yaklaşım, kullanıcı algılarını anlamak ve kütüphane hizmetlerini geliştirmek için önemli bir perspektif sunmaktadır. 20. yüzyılın sonlarında akademik kütüphaneleri tanımlamak için kullanılan çeşitli metaforları ortaya koymuştur. Bu metaforlar arasında "depo", "elektronik erişim", "aktivist", "ortaklar", "konum", "akademik kalitenin ölçüsü", "mülkiyet nesnesi" ve "ekonomik ortam" yer almaktadır.

Smith ve Yachnes (1998), kütüphanelerin "kutsal alanlar" olarak algılandığını öne sürerek, bu algının kütüphane hizmetlerinin değerlendirilmesinde önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Bu çalışma, kütüphanelerin toplumsal algısının değişmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. "Kutsal alan" metaforu, kütüphanelerin saygın ancak belki de erişilmesi zor mekânlar olarak algılanmasına neden olabilir, bu da kütüphane kullanımını etkileyebilir.

Giesecke (2011), kütüphanelerin 21. yüzyılın ihtiyaçlarına cevap verebilmek için kendilerini yeniden tanımlamaları gerektiğini vurgulamış ve bu süreçte metaforların önemli bir araç olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmalar, kütüphanelerin değişen rollerini anlamak ve anlatmak için yeni yollar arayışına ışık tutmaktadır. Giesecke, kütüphanelerin “bilgi merkezi” veya “topluluk buluşma noktası” gibi yeni metaforlarla tanımlanmasının, bu kurumların değişen işlevlerini daha iyi yansıtabileceğini öne sürmektedir. Guthro (2019) ise, 21. yüzyıl akademik kütüphanesi için “beyin, ortak alan, tren istasyonu ve şehir meydanı” gibi metafor önermektedir: Bu metaforlar, geleneksel kütüphane anlayışını dönüştürerek, modern kütüphanelerin çok yönlü işlevlerini yansıtmayı amaçlamaktadır.

Stoddart (2013), kütüphane metaforlarının yaratıcı kullanımını incelemiş ve bu metaforların kütüphanelerin hikayelerini anlatmada ve paydaşlarla anlamlı bağlantılar kurmada önemli bir araç olduğunu vurgulamıştır. Stoddart’a göre, sadece istatistikler ve sayılar kütüphanelerin değerini anlatmada yetersiz kalmakta, metaforlar ise bu verilere bağlam ve anlam katmaktadır.

Türkiye özelinde yapılan çalışmalar da bu alandaki literatüre önemli katkılar sunmaktadır. Ö. Polat ve Akkaya (2023), Google Haritalar’da halk kütüphanelerine ilişkin değerlendirmeleri incelemiş ve bu tür platformlardaki kullanıcı yorumlarının kütüphaneler hakkında geniş bilgi sunduğunu belirtmiştir. Bu çalışma, dijital platformların kütüphane algısını anlamada ve şekillendirmede oynadığı rolü ortaya koymaktadır.

Ö. Polat’ın (2024) bir diğer çalışmasında, Türkiye’de kütüphane hizmetlerine yönelik çevrim içi şikayetler incelenerek kullanıcıların kütüphane hizmetlerine yönelik eleştirileri ve beklentileri ortaya konmuştur. Bu araştırma, kullanıcıların kütüphaneleri nasıl algıladıklarını ve hangi alanlarda iyileştirme beklediklerini anlamak için önemli veriler sunmaktadır.

Benzer bir yaklaşımla, Korkmaz (2020) müzelere yönelik dijital platformlardaki yorumları analiz ederek ziyaretçilerin memnuniyet düzeyleri ile hizmetlere yönelik algılarını incelemiştir. Bu çalışma, dijital platformların sadece kütüphaneler değil, diğer kültür kurumları için de kullanıcı algılarını anlamada önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

Tüm bu çalışmalar kullanıcıların kütüphane gibi geleneksel kurumları nasıl algıladıklarını ve bu algıların zaman içinde nasıl değiştiğini anlamak için değerli bir pencere sunmaktadır. Bu durum, dijital platformlar ile daha da önem kazanmıştır. Dijital katılımcı sözlükler ve diğer çevrimiçi platformlar, kütüphanelere yönelik toplumsal algının dinamik doğasını anlamak için benzersiz bir fırsat sunmaktadır. Kullanıcıların kütüphaneleri nasıl tanımladıkları, hangi metaforları kullandıkları ve bu kurumlarla ilgili deneyimlerini nasıl paylaştıkları, kütüphanelerin toplum içindeki değişen rolünü

yansıtmaktadır. Bu nedenle, dijital platformlardaki kullanıcı yorumlarının analizi, kütüphanelerin gelecekteki rolünü ve hizmetlerini şekillendirmede önemli bir katkı sağlamaktadır. Özellikle, dijital katılımcı sözlüklerdeki kütüphane algısının incelenmesi, kütüphanelerin 21. yüzyılda kendilerini nasıl tanımladıklarını ve yeniden tanımladıklarını anlamak için değerli veriler sunmaktadır. Bu bağlamda, metaforların kullanımı, kütüphanelerin hikayelerini anlatma ve paydaşlarla etkili iletişim kurma süreçlerinde önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma paradigması çerçevesinde tasarlanmış olup, veri analizi için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, sosyal olguları bağlamında anlamaya ve yorumlamaya odaklanması nedeniyle tercih edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). İçerik analizi ise, metinlerdeki belirli kelime veya kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini belirlemeye ve analiz etmeye olanak sağlayan sistematik bir yöntem olarak seçilmiştir (Krippendorff, 2018).

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri kaynağını, Türkiye'nin önde gelen ve en çok kullanıcıya sahip dijital katılımcı sözlükleri olan Ekşi Sözlük (397 yorum) ve Uludağ Sözlük (186 yorum) platformlarında "kütüphane" başlığı altında yapılan kullanıcı yorumları oluşturmaktadır. Bu platformlar, kullanıcıların çeşitli konularda özgürce fikirlerini paylaşabildikleri, interaktif ve dinamik yapıları nedeniyle tercih edilmiştir. Ekşi Sözlük 1999 yılında, Uludağ Sözlük ise 2005 yılında kurulmuş olup, her iki platform da Türkiye'de internet kullanıcıları arasında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Veri toplama süreci, bu sözlüklerde "kütüphane" anahtar kelimesi kullanılarak yapılan sistematik bir tarama ile gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda elde edilen kullanıcı yorumları, sözlüklerin kuruluş tarihlerinden 2024 yılına kadar olan zaman dilimini kapsayacak şekilde toplanmıştır. Bu geniş zaman aralığı, kütüphane algısının zaman içindeki olası değişimlerini de gözlemleme fırsatı sunmaktadır.

Veri Analizi

Toplanan veriler, Lakoff ve Johnson'ın (1980) kavramsal metafor teorisi çerçevesinde içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz sürecinde ilk olarak, kullanıcı yorumları detaylı bir şekilde okunarak kütüphane kavramına ilişkin kullanılan metaforik ifadeler belirlenmiş ve kodlanmıştır. Ardından, kodlanan metaforlar anlam ve içerik benzerliklerine göre gruplandırılarak temalar oluşturulmuştur. Bu temalar; "kütüphaneyi fiziksel bir mekâna benzeten metaforlar", "kütüphaneyi ruhsal ve zihinsel bir mekâna benzeten metaforlar", "kütüphaneyi bilgi ve kültürün merkezi olarak gören metaforlar", "kütüphaneyi huzur

ve dinginlik mekânı olarak gören metaforlar” ve “kütüphaneyi işlevsel olarak yetersiz gören metaforlar” olarak belirlenmiştir. Dijital katılımcı sözlük kullanıcılarının ürettiği metaforlar, bu beş tema çerçevesinde değerlendirilmiştir. Benzer özellikler taşıyan metaforlar bu temalar altında bir araya getirilerek incelenmiş ve böylelikle metaforların hangi açıdan kütüphane algısını şekillendirdikleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Verilerin temalara göre düzenlenmesi ve bulguların yorumlanması aşamalarında, metaforlar belirlenen temalar altında sınıflandırılmış ve araştırma soruları doğrultusunda anlamlandırılmıştır. Veri analizinde MAXQDA nitel veri analizi yazılımından yararlanılmış, bu program aracılığıyla kodlama, tematik sınıflandırma ve görselleştirme işlemleri gerçekleştirilmiştir. Bu analiz süreci, kütüphane kavramına yönelik toplumsal algının çok boyutlu bir şekilde anlaşılmasına ve yorumlanmasına olanak sağlamıştır.

Etik Hususlar ve Sınırlılıklar

Araştırma kapsamında kullanılan veriler, halka açık dijital platformlardan elde edilmiş olup, kullanıcıların kişisel bilgilerini içermemektedir. Bununla birlikte, kullanıcı gizliliğini korumak adına, doğrudan alıntılarda kullanıcı isimleri veya rumuzları kullanılmamıştır. Ayrıca, platformlardan çekilen kullanıcı yorumlarından metaforların tespit edildiği cümleler kısaltılmış ve bazı yerleri kesilerek verilmiş, böylece etik ihlallere karşı önlem alınmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın sınırlılıkları açısından, yorumların özellikle kütüphaneye yönelik yapılan metaforların bulunduğu kısımları üzerinde durulmuştur. Metafor içermeyen yorumlar ise araştırma soruları kapsamına uygun biçimde genel olarak kodlanıp değerlendirilmiştir. Bu durum, araştırmacının odak noktasını metaforik anlatımlar üzerine yoğunlaştırırken, diğer yorumların daha genel bir çerçevede ele alınmasına neden olmuştur. Ayrıca, bu çalışmada sadece “kütüphane” kavramı ile açılmış girişler altındaki yorumlar incelemeye dahil edilmiş olup, “halk kütüphanesi”, “üniversite kütüphanesi” ve “milli kütüphane” gibi spesifik kütüphane türleri isimleri altında girişi yapılmış yorumlar çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Bu sınırlılık, çalışmanın genel kütüphane algısına odaklanmasını sağlarken, belirli kütüphane türlerine yönelik özel algıları kapsam dışında bırakmıştır. Bunlara ek olarak, dijital sözlüklerdeki kullanıcıların rumuzlar ile yorum yapmaları nedeniyle, yorum yapan kişilerin yaş, eğitim durumu, meslek gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler elde edilememiştir. Bu durum, yorumların farklı demografik gruplar açısından ayrıştırılarak analiz edilmesini ve bu gruplar arasındaki olası algı farklılıklarının incelenmesini mümkün kılmamıştır.

Ayrıca, Türkiye’de çok sayıda dijital katılımcı sözlük bulunmasına rağmen, yapılan incelemeler neticesinde kütüphane kavramına ilişkin olarak en çok Ekşi Sözlük ve Uludağ Sözlükte yorum girişlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Diğer dijital katılımcı sözlüklerde kütüphaneye yönelik kayda değer yorumların olmaması sebebiyle, bu

sözlükler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Bu durum, araştırmanın veri kaynağını sınırlandırmış, ancak en zengin veri setine odaklanmayı sağlamıştır.

Bulgular

Dijital katılımcı sözlüklerde "kütüphane" kavramı ile ilgili yapılan toplam 583 kullanıcı yorumunun detaylı bir incelemesi neticesinde, sözlük kullanıcılarının kütüphane kavramına ilişkin çok sayıda metafor geliştirdiği görülmüştür. Bu metaforlar, kullanıcıların kütüphane algısını ve deneyimlerini yansıtan zengin bir veri kaynağı oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında tespit edilen metaforlar, içerik ve anlam bakımından benzerliklerine göre beş tema altında kodlanarak analiz edilmiştir. Kullanıcı yorumlarında tespit edilen metaforlara ait kelime bulutu Şekil 1'de gösterilmektedir. Bu metaforlar belirlenen temalar altında analiz edilmiştir. Bu analizler, kullanıcıların kütüphane kavramına yükledikleri anlamları ve bu kuruma dair algılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Şekil 1

Dijital katılımcı sözlük yorumlarında "kütüphane" kavramı metaforları

Kütüphaneyi Fiziksel Bir Mekâna Benzeten Metaforlar

Bu tema altında toplanan metaforlar, kullanıcıların kütüphaneyi somut, fiziksel özellikleri olan bir mekân olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu algı, kütüphanenin yapısal özelliklerinden içeriğine, atmosferinden kullanıcılar üzerinde bıraktığı fiziksel etkiye kadar geniş bir yelpazede şekillenmektedir. Dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane kavramına yönelik kullanıcı yorumlarında kütüphaneyi bilgi ve kültürün merkezi olarak gören metaforlar, kullanıcı yorumları ile birlikte Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Fiziksel mekân metaforları

Metafor	Kullanıcı Yorumu
altın madeni	“... henüz keşfedemediği, altın madeni ... illaki muhabbet de dönüyor, kahve de var...”
dört duvar	“... tezim için yatıp kalktığım yer olan dört duvar...”
ev	“... kütüphanemin bana verdiği güveni, bana hissettirdiği o evdeyim duygusunu...”
kutup evi	“Kutup evi gibidir, içinde mühimmat saklanan, üstü çelik kuşaklarla güçlendirilmiş deposu...”
kale	“Medeniyetin gerçek kaleleri...”
kiler	“...kamu yararına kiler ... ilerdeki ruhsal kışa erzak biriktirmek...”
kutu	“... sessizliğin birinci, sıklıkının ikinci kural olduğu tuhaf kutu...”
labirent	“... ne yaptığını bilmeyen akıllar için kütüphaneler sadece labirentlerdir...”
mobilya	“...buram buram seksenler kokan bir mobilyadır kütüphane. Aklınıza evdeki şekilli mekilli kitaplıklar gelmesin hemen. Kütüphane dediğim aslında; bir dönem hemen herkesin evine girmiş değme modüler mobilya sistemine taş çıkartacak bir yapıdır...”

“Altın madeni” metaforu, kütüphanenin zengin hizmet içeriği vurgulanırken aynı zamanda keşfedilmeyi bekleyen bir hazine olduğu da ima edilmektedir. Kütüphanenin bilgi kaynağı olmanın ötesinde, sosyal etkileşim için de değerli bir mekân olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. “Dört duvar” metaforu, kütüphanenin uzun süreli çalışmalar için kullanılan sınırlı bir alan olarak algılanmaktadır. Kütüphanenin akademik çalışmalar için yoğun olarak kullanan kullanıcıların kendilerini dış dünya ile izole etmeye çalıştıkları bir fiziksel alan olduğunu vurgulamaktadır. “Ev” metaforu, kütüphanenin kullanıcılara sağladığı konfor ve güven duygusu yansıtılmaktadır. Bu metafor, kütüphanenin sosyolog Ray Oldenburg’un “üçüncü mekân” kavramıyla örtüşen özelliklerini vurgulamaktadır (Demir, 2017b). Üçüncü mekân olarak kütüphane, ev (birinci mekân) ve iş/okul (ikinci mekân) dışında, insanların rahatça bir araya gelebildikleri, sosyalleşebildikleri ve kendilerini ait hissettikleri bir ortam sunmaktadır. Bu bağlamda, kütüphanenin fiziksel bir mekân olmanın ötesinde, kullanıcılarıyla duygusal bir bağlantı

noktasına sahip olduğu ve toplumsal etkileşimin önemli bir merkezi haline geldiği ifade edilmektedir. “Kale” metaforu, kütüphanelerin bilgi ve kültürü koruyan sağlam yapılar olarak algılandığı ortaya konulmaktadır. Bu metafor, kütüphanelerin toplumsal rolüne dair kullanıcılarda oluşan güçlü bir algıyı yansıtmaktadır. “Labirent” metaforu, kütüphanenin karmaşık yapısına işaret edilmektedir. Bu metafor, bazı kullanıcılar için kütüphanelerin anlaşılması zor, karmaşık mekânlar olabileceğini göstermektedir. “Kutup evi” metaforu, kütüphanenin fiziksel yapısını ve sağlamlığını vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphaneyi güvenli ve korunaklı bir depo olarak tanımlamaktadır. İçinde bilgi ve kaynakların saklandığı bir yer olarak kütüphane, dış etkenlere karşı dayanıklı ve koruyucu bir yapı olarak algılanmaktadır. Bu metafor, kütüphanenin hem fiziki güvenlik hem de bilgi güvenliği sağladığını, adeta bir bilgi kalesi olarak koruma işlevi gördüğünü ima etmektedir. “Kiler” metaforu ile, kütüphanenin bilgi ve kültür biriktirme işlevi vurgulanmaktadır. Bu metafor, kütüphanelerin gelecekte zor şartlar altında ihtiyaçların giderilmesinde önemli rol oynayacak bilgi depolayan yerler olarak algılandığını göstermektedir. “Kutu” metaforu ile, kütüphanenin kapalı, sınırlı ve belirli kuralları olan bir mekân olarak algılandığı ortaya konulmaktadır. Bu metafor, kütüphanenin bazı kullanıcılar için sıkıcı ve kısıtlayıcı bir ortam olabileceğini göstermektedir. “Mobilya” metaforu ile, kütüphanenin fiziksel yapısı ve işlevselliği vurgulanarak; kütüphane, belirli bir dönemin popüler mobilya stiline benzetilmekte ve onun günlük yaşamda ne kadar yaygın ve vazgeçilmez bir yer tuttuğu ifade edilmektedir. Bu metafor, kütüphanenin pratik ve çok yönlü bir mekân olarak algılandığını, aynı zamanda nostaljik bir değer taşıdığını göstermektedir. Bu çok yönlülük, kütüphanenin çeşitli bilgi ve kaynakları barındıran, değişen taleplere hızlı bir şekilde yanıt verebilen bir mekân olduğunu gösterir.

Bu metaforlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kütüphanelerin fiziksel özelliklerinin kullanıcılar üzerinde çeşitli ve bazen çelişkili izlenimler bıraktığı görülmektedir. Kütüphaneler, bazı kullanıcılar için keşfedilmeyi bekleyen zengin kaynaklar ve güvenli sığınaklar olarak görülürken, bazıları için ise karmaşık ve hatta kasvetli mekânlar olarak algılanabilmektedir. Bu çeşitlilik, kütüphane deneyiminin oldukça kişisel ve öznel olabileceğini, aynı zamanda kütüphanelerin fiziksel tasarımının ve atmosferinin kullanıcılar üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Kütüphaneyi Ruhsal ve Zihinsel Bir Mekâna Benzeten Metaforlar

Bu tema altında toplanan metaforlar, kullanıcıların kütüphaneyi zihinsel ve ruhsal etkileri olan, soyut bir mekân olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu algı, kütüphanenin kullanıcılar üzerindeki psikolojik etkilerinden, düşünce ve hayal gücünü geliştirme potansiyeline kadar geniş bir yelpazede şekillenmektedir. Kütüphaneler, bu metaforlarda sadece fiziksel kitap koleksiyonlarının bulunduğu yerler olarak değil, aynı zamanda zihinsel ufukları genişleten, ruhsal dinginlik sağlayan ve iç dünyamızı zenginleştiren mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dijital katılımcı sözlüklerde

kütüphane kavramına yönelik kullanıcı yorumlarında kütüphaneyi ruhsal ve zihinsel bir mekâna benzeten metaforlar, kullanıcı yorumları ile Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Ruhsal ve zihinsel mekân metaforları

Metafor	Kullanıcı Yorumu
akıl	"Her akıl bir kütüphanedir, her birey bir kütüphane görevlisi..."
beyin geliştirme salonu	"Kişisel gelişimin bir sonraki evresi olarak hizmet veren beyin geliştirme salonu..."
bibliyoterapi	"İnsan ruhunun iyileştiği yer, bibliyoterapi..."
cennet/cennet köşesi	"Bir kitap daha sığdırmakta zorlandığım, şu hayatta oluşturmaktan en çok zevk aldığım, baktıkça mutlu olduğum evimin cennet köşesi." "Ne yaptığını bilenler için cennet." "Ben cenneti hep bir çeşit kütüphane olarak düşlemişimdir." "Kitap cenneti." "Kütüphane dünyadaki cennet gibi."
hayal müzeleri	"Dil, düşünce ve hayal müzeleri."
hayat	"İnşa edilen bir kütüphane, yaratılan bir hayat demektir; yığılmış kitaplar toplamı değildir asla"
ibadet yeri/ibadethane	"Kütüphane ibadethane gibidir. Huşu verir." "Kendini okumaya adanmışların ibadethanesidir."
kutup	"Dünyayı yaratmadan önce tanrının dünyanın bölgelerinden olan kutupları sakladığı yerdir."
mabet	"Mabedim." "Toplumun vazgeçilmez bilgi mabedidir." "...Kısacası kütüphane sahip olduğu kitaptan daha fazla da hikâye barındıran bir yer aslen: Mütevazi bir mabet." "Hayatta en huzur bulduğum yer, mabet." "Kökü çok eskilere dayanan, kimi zaman cahil ve acımasız bir hükümdar tarafından tarumar edilen, yakılan yıkılan horlanan tahrip edilen, kıymet bilen ellerce adeta bir mücevher değeri gören , anıt gibi mabet gibi yükseltilen yer." "Camiden sonraki ikinci mabedim. Kütüphanede kendimi güvende hissediyorum tıpkı camide olduğu gibi. Kitapların çok güçlü silahları olmalı beni korumak için, yoksa böyle hissetmemin başka bir sebebi olamaz."
mistik mekân	"En kuytu köşesinde gizlenerek, gece görevliler ışıkları kapatıp, kapıyı kilitleyip gittiğinde içeride kalmayı hayal ettiğim mistik mekân."
mülk	"İnsana bir cephaneye sahip olma hissi veren eşsiz mülktür."

psikoterapi merkezi/ev	"İçerisinde araştırma yaptığım, kitap okuduğum, finallere hazırladığım evimsi yer. Ne zaman canım sıkılsa kendimi kütüphanede bulurdum. Bir nevi psikoterapi merkeziydi benim için..."
sihirli / büyülu yer	"Bana kitapların dünyası her zaman sanki bu dünyadan olmayan sihirli bi' yer gibi gelmiştir. İçinde adeta kendimi kaybeder, dalar giderim onlara." "Büyülu mekân. En büyük zevkim kütüphaneye gitmek." "Kapsından içeriye girmekle kendimizi başka bir dünyada hissetmemizi sağlayan büyülu yer."
tapınak	"Bilginin tapınaklarıdır..."
ülke	"Evimden daha çok sevdiğim, sarılmak istediğim, kitap dolu bir ülkedir..."

"Akıl" metaforu, kütüphanenin sadece fiziksel bir mekân değil, aynı zamanda zihinsel bir yapı olarak da algılandığını ortaya koymaktadır. Bu metafor, kütüphanenin bilgi depolama ve organize etme işlevini insan zihniyle özdeşleştirmekte, her bireyin kendi zihinsel kütüphanesinin sorumlusu olduğu ima etmektedir. "*Beyin geliştirme salonu*" metaforu, kütüphanenin zihinsel gelişim için bir alan olarak görüldüğünü vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanenin kullanıcıların zihinsel kapasitelerini artıran ve düşünce becerilerini geliştiren bir mekân olarak algılandığını ortaya koymaktadır. "Bibliyoterapi" metaforu, kütüphanenin ruhsal iyileşme ve terapi amaçlı kullanımını vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanenin sadece bilgi edinme değil, aynı zamanda ruhsal sağlık için de önemli bir mekân olarak görüldüğünü göstermektedir. Kitapların ve kütüphane ortamının iyileştirici gücüne olan inancı yansıtmaktadır. "*Cennet/cennet köşesi*" metaforları, kütüphanenin huzur, mutluluk ve tatmin sağlayan bir yer olduğunu vurgulamaktadır. Bu metaforlar, kütüphaneyi kullanıcıların kendilerini rahat ve mutlu hissettikleri, adeta bir cennet gibi değerli ve huzurlu bir mekân olarak tanımlamaktadır. Kütüphane, bilgi ve kitaplarla dolu bir cennet köşesi olarak algılanmakta ve kullanıcılara ruhsal bir tatmin sunmaktadır. "*Hayal müzeleri*" metaforu, kütüphanenin yaratıcı düşünce ve hayal gücünü besleyen bir mekân olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Kütüphanenin sadece somut bilgileri değil, aynı zamanda soyut düşünceleri ve hayalleri de barındırdığını ima etmektedir. Kütüphanelerin zihinsel ve yaratıcı süreçleri besleyen zengin kaynaklar olarak görüldüğünü yansıtmaktadır. "*Hayat*" metaforu, kütüphaneyi sadece kitapların bir araya toplandığı bir yer olmaktan öte, bir hayatın yaratıldığı bir mekân olarak tanımlar. Kütüphane, yaşamı zenginleştiren ve anlam katan bir unsur olarak görülmektedir. İnşa edilen her kütüphaneye, yeni bir hayatın inşa edilmesi anlamına gelmektedir. Kütüphanenin insanların hayatına değer katan, onları geliştiren ve besleyen bir yer olduğunu vurgular. "*İbadet yeri/ibadethane*" metaforu, kütüphanenin kutsal ve saygı duyulan bir mekân olarak algılandığını göstermektedir. Bu metaforlar, kütüphanelerin bilgiye ve öğrenmeye adanmış, derin bir saygı ve konsantrasyon gerektiren mekânlar olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. "*Kutup*"

metaforu, kütüphaneyi evrenin önemli ve gizli bilgilerini saklayan kutsal bir yer olarak tanımlamaktadır. Kütüphanenin insanlık için büyük ve gizemli bilgiler barındırdığını, tanrısal bir değer taşıdığını ima etmektedir. Bu, kütüphanenin bilgi ve keşif için önemli bir merkez olduğunu belirtmektedir. *"Mabet"* metaforu, daha önce bahsedilen *"ibadethane"* metaforuna benzer şekilde kütüphanenin kutsal, değerli ve koruyucu bir yer olarak algılandığını vurgulamaktadır. Bu metaforlar, kütüphaneyi bilgi ve hikâyelerle dolu bir mabet olarak tanımlar. Kütüphane, tıpkı bir tapınak gibi huzur, güven ve derin anlamlar barındıran bir mekân olarak görülmektedir. Kütüphanenin tarih boyunca korunması ve yüceltilmesi gerektiğini, insanların zihinsel ve ruhsal dünyasında önemli bir yer tuttuğunu ifade etmektedir. *"Mistik mekân"* metaforu, kütüphanenin gizemli ve ruhani bir atmosfere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanenin gizem ve keşif duygusu uyandıran bir yer olarak algılandığını göstermektedir. *"Mülk"* metaforu, kütüphaneyi ruhsal ve zihinsel bir mülk olarak tanımlamaktadır. Bilgi ve öğrenmenin gücünü simgelemektedir. Kütüphane, bireylere bu güçlü bilgi cephanesine sahip olma hissi verir. Eşsiz bir mülk olarak tanımlanması, kütüphanenin maddi değerinin ötesinde, bilgi ve kültürel miras açısından benzersiz ve paha biçilmez olduğunu ifade etmektedir. *"Psikoterapi merkezi"* metaforu, kütüphanenin ruhsal iyileşme ve terapi etkisi olan bir mekân olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu metafor, kütüphanelerin stres azaltıcı ve ruh sağlığını iyileştirici etkisine vurgu yapmaktadır. *"Sihirli/büyülü yer"* metaforları, kütüphanenin mistik, hayal gücünü tetikleyen ve gerçek dünyadan bir kaçış noktası olarak algılandığını vurgulamaktadır. Bu metaforlar, kütüphaneyi adeta başka bir boyuta açılan kapı olarak tanımlar. Kütüphane, ziyaretçilerine farklı dünyalara dalma, kendini kaybetme ve olağanüstü deneyimler yaşama fırsatı sunan büyülü bir mekân olarak görülmektedir. Bu metaforlar, kütüphanenin ruhsal ve zihinsel zenginliği temsil ettiğini, okuyucularına hem rahatlatma hem de keşif imkânı sunduğunu ifade etmektedir. *"Tapınak"* metaforu, *"mabet"* ve *"ibadethane"* metaforlarına benzer şekilde, kütüphanenin kutsal ve saygı duyulan bir mekân olarak algılandığını göstermektedir. *"Ülke"* metaforu, kütüphaneyi bir ülke gibi büyük, sevgi dolu ve kitaplarla dolu bir yer olarak tanımlamaktadır. Kullanıcının kütüphaneyi kendi evinden daha çok sevmesi ve sarılmak istemesi, kütüphaneye duyulan derin bağlılığı ve sevgiyi göstermektedir. Kütüphanenin insanlar için sadece bir bilgi merkezi değil, aynı zamanda duygusal bir bağ oluşturdukları özel bir yer olduğunu ifade etmektedir.

Bu metaforlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kütüphanelerin kullanıcılar tarafından zihinsel ve ruhsal gelişimi destekleyen, yaratıcılığı besleyen, terapi etkisi olan ve gerçeklikten uzaklaşma imkânı sunan mekânlar olarak algılandığı görülmektedir. Bu algı, kütüphanelerin sadece bilgi edinme yerleri değil, aynı zamanda kişisel gelişim ve ruhsal iyileşme için de önemli mekânlar olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Kütüphanelerin bu çok yönlü algısı, onların toplum içindeki rolünün ne kadar geniş ve derin olabileceğini göstermektedir.

Kütüphaneyi Bilgi ve Kültürün Merkezi Olarak Gören Metaforlar

Bu tema altında toplanan metaforlar, kütüphanenin toplumsal ve kültürel yapı içerisindeki merkezi konumunu vurgulamaktadır. Kütüphane, bu metaforlarda sadece kitapların depolandığı bir mekân olarak değil, bilgi ve kültürün canlı bir merkezi olarak resmedilmektedir. Bu algı, kütüphanenin çok yönlü işlevlerini yansıtmaktadır. Bilgiyi toplama, düzenleme, koruma ve yayma görevinden, kültürel mirasın nesiller arası aktarılmasındaki kritik rolüne kadar uzanan geniş bir yelpazede şekillenmektedir.

Dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane kavramına yönelik kullanıcı yorumlarında kütüphaneyi bilgi ve kültürün merkezi olarak gören metaforlar, kullanıcı yorumları ile Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Bilgi ve kültür merkezi metaforları

Metafor	Kullanıcı Yorumu
bilgi yuvası	“Şehirlerin, kampüslerin ya da okulların en ferah en güzel yerinde kurulması gereken bilgi yuvasıdır kütüphaneler...” “Ders çalışma yeri olarak kullanılan bilgi yuvası...” “En sevdiğim kendimi rahat hissettiğim gerçek bir bilgi yuvası. Hem de kitap fiyatları bu denli fark atmışken...”
evrensel bir servet	“İçinde koca bir dünyayı barındıran, geçmişe ve de geleceğe ışık tutan, evrensel bir servet. Düşleri ve düşünceleri depolayan bilge bir banka...”
hazine	“Türk insanının kullanmaktan vazgeçtiği bir hazine...”
kültür evleri	“Kütüphaneler, kültür evleridir...”
laboratuvar	“Kütüphane insanların merak edip gitmek istediği, üzülünce mutlu olacağı, ileri hayatına sağlam adımların atılmasını sağlayacağı, kişiyi hayata hazırlayan güzel kokulu laboratuvardır.”
medeniyet	“Kütüphane demek medeniyet demek...”
Google	“Araştırma merakı olan önceki nesillerin Google’ı...”
yaşam pınarı	“Hayatımın kütüphane gibi mekânlar veya kitapların bulunduğu raflar veya her yer olmadan çekilemeyeceğini bildiğimden benim için kütüphane bir yaşam pınarı ...”

Bilgi yuvası” metaforu, kütüphanenin bilginin ana kaynağı ve barınağı olarak görüldüğünü vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanelerin bilgiyi besleyip büyüttüğü, koruduğu ve yaydığı fikrini desteklemektedir.

“Evrensel bir servet/banka/hazine” metaforu, kütüphanelerin içerdiği bilgi ve kültürün tüm insanlık için paha biçilemez bir değer taşıdığını ima etmektedir.

Kütüphanelerin sadece yerel değil, küresel ölçekte önemini ortaya koymaktadır. Bu metaforlar, kütüphanelerin içerdiği bilginin zenginliğini ve değerini vurgulamaktadır. “*Kültür evleri*” metaforu, kütüphanelerin sadece bilgi değil, aynı zamanda toplumun kültürünü olgunlaştıran ve yansıtan kurumlar olduğunu vurgulamaktadır. Bu, kütüphanelerin toplumsal ve kültürel rolüne dikkat çekmektedir. “*Laboratuvar*” metaforu, kütüphanenin öğrenme ve kişisel gelişim süreçlerinde oynadığı önemli rolü vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphaneyi bir deney ve keşif alanı olarak betimlemekte, insanların bilgiye erişim konusunda meraklarını gidermelerine ve duygusal olarak tatmin olmalarına olanak tanımaktadır. Aynı zamanda, kütüphanenin bireyleri ileriye yönelik sağlam adımlar atmaya hazırlayan bir mekân olduğunu ifade etmektedir. “*Medeniyet*” metaforu, kütüphanenin toplumsal ve kültürel gelişimdeki merkezi rolünü vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphaneyi bir medeniyetin dayanak noktası olarak betimler ve onun bilgi, kültür ve değerlerin korunması ve aktarılmasındaki kritik önemini ifade etmektedir. Kütüphanelerin toplumların kültürel ve entelektüel sermayesinin korunması ve ilerletilmesinde oynadığı rolü öne çıkarmaktadır. “*Google*” metaforu, kütüphanenin geçmişteki bilgi arayışında oynadığı rolü modern bir bağlamda ele almaktadır. Bu metafor, kütüphaneyi dijital çağın en önemli bilgi erişim aracı olan Google ile karşılaştırarak kütüphanenin önceki nesiller için benzer bir işlev gördüğünü ifade etmektedir. Kütüphanenin, dijital bilgi çağından önce bilgiye erişim ve araştırma merakını giderme konusundaki merkezi rolünü vurgulamaktadır. Kütüphanelerin bilgiye ulaşmadaki evrensel ve süreklilik arz eden önemini vurgulayarak günümüzün dijital bilgi kaynaklarına benzer işlevler gördüğünü ifade etmektedir. “*Yaşam pınarı*” metaforu, kütüphanenin bir bireyin hayatındaki vazgeçilmez önemini ve sürekli bilgi kaynağı olma işlevini vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphaneyi hayati bir su kaynağına benzeterek, bilgi ve kültürle beslenmenin insanlar için ne kadar hayati olduğunu ifade etmektedir. Kullanıcı, kütüphanenin yaşamını sürdürebilmesi ve zenginleştirebilmesi için gerekli olan temel bir kaynak olduğunu belirtmektedir. Bu, kütüphanelerin dinamik ve yaşayan kurumlar olarak algılandığını göstermektedir.

Bu metaforlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kütüphanelerin bilgi ve kültürün merkezi olarak çok yönlü bir algıya sahip olduğu görülmektedir. Kütüphaneler, bilgiyi toplayan, koruyan, üreten ve yayan kurumlar olarak görülürken, aynı zamanda kültürel mirasın taşıyıcıları ve medeniyetin temel taşları olarak da algılanmaktadır. Bu çeşitlilik, kütüphanelerin toplumsal rolünün ne kadar geniş ve önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı zamanda, değişen teknoloji ve toplum dinamikleri karşısında kütüphanelerin rolünün nasıl evrildiğine dair ipuçları da sunmaktadır.

Kütüphaneyi Huzur ve Sakinlik Mekânı Olarak Gören Metaforlar

Bu tema altında toplanan metaforlar, kullanıcıların kütüphaneyi huzur ve sakinlik sağlayan rahatlatıcı bir mekân olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu algı, kütüphanenin sessizliği, sakinliği, kullanıcılar üzerindeki iyileştirici etkisinden zorlu

zamanlarda sığınılacak bir yer olma özelliğine kadar geniş bir yelpazede şekillenmektedir. Bu metaforlardan seçilen bazı örneklerle ait kullanıcı yorumları aşağıda detaylı olarak ele alınmaktadır. Dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane kavramına yönelik kullanıcı yorumlarında kütüphaneyi huzur ve sakinlik mekânı olarak gören metaforlar, kullanıcı yorumları ile Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4*Huzur ve sakinlik metaforları*

Metafor	Kullanıcı Yorumu
aziz mekân	"Şehrin aziz mekânlarından biridir..."
eşsiz / harikulade mekân	"Bütçenizin satın almaya yetmeyeceği pek çok kitabı bir arada görebileceğiniz ve ayrıca ders çalışmak için gerekli huzuru bulabileceğiniz eşsiz mekân..." "Maaşlı, düzenli bir işte çalışırken kütüphanelerin açık olduğu saatlerde mesaide olduğu, fakat istediğim kitabı satın alacak param olması sebebiyle kendisinden genelde uzak kaldığım ve işsiz olduğum zamanlarda da mesai saati diye bir şey hayatımda olmadığından, ücretsiz olarak sürekli kitap okuyabilmemi sağlayan harikulade yer."
huzur evi / yuvası	"Okumayı seven gençler için adeta bir huzur evi..." "Bazen söyle şeylerin olabildiği bir huzur yuvasıdır; kütüphanede yayılmış, her notunuz bir yerde, kitabınız başka bir yerde, siz ayrı bir yerde sefa içinde ders çalışmaktasınızdır..." "Huzurlu yer..." "Ülkemizde sayısının ve içeriğinin artması elzem olan huzurlu yerler..." "Kendimi evimden sonra en güvende hissettiğim huzurlu yer..." "En huzurlu ortamdır..." "İçsel huzur ortamı, manen yükselebilir insan burada..." "Kokusu ve sessizliği ile huzur veren mekân. Her biri aynı kokuda aynı sessizlikle ve aynı bilgidedir..."
huzurun kalbi	"Huzurun kalbinde bir yerdir..."
ilaç	"Ders çalışmakta zorlanan insanın ilacıdır. Bir kere o mekânın havasını soluduktan, kafayı kitaplara gömmüş onca insanın arasına girdikten sonra gerisi kendiliğinden gelir. Aynı zamanda insanın bilim karşısındaki, kültür karşısındaki küçüklüğünü çarpıcı bir şekilde gözler önüne seren bir yerdir..." "Resmini gördüğümde, gerçekte buz gibi bir bina olsa dahi, bana çok sıcak, ... gezilecek bir mekânmış hissi uyandırıyor. ... (ilaç) olarak ısıyı arttırma özelliği var..."
kutsal sessizlik	"Kutsal sessizlik"

liman	"... sığınılacak en iyi liman. ... ev sahibinin kira yüzünden peşinde olduğu zamanlarda gidilecek yerdir. Üniversitelerde ise özellikle final dönemleri öğrencilerin daha çok kafe niyetine kullandığı, memur mesai saatine mahkûm sessiz yerlerdir."
sığınak	"Ben buraya sığınak da diyorum. Boş geçen saatlerde kalabalıktan, gürültüden, o garip rahatsızlık hissinden kaçıp buraya geliyorum." "Girdiğim anda çok büyük bir iş başarıyorum hissiyatı ve kitapların arasında gezinirken kendimi kaybetmem ile masalarına oturup da asla insan gibi ders çalışmadığım, lakin başka bir dünya kapısından giriyorum gibi hissettiren, tadından yenmeyen bir sığınak."
şifa yuvası	"Günümüz insanların en ölümcül hastalığına karşın şifa yuvasıdır. Cehaletin giderilmesine bire birdir..."
zaman ötesi ortam	"Zamanda yolculuk, terapi mekânı, evrende elimizde bulunan yegâne sahipliğimizi kullanma ortamı sunan zaman ötesi ortamlar..."

"Aziz mekân" kütüphanenin toplumsal ve kültürel hayattaki saygın ve kutsal yerini vurgulamaktadır. Kütüphaneyi sadece bir bilgi merkezi olarak değil, aynı zamanda toplumun manevi ve kültürel değerlerinin korunduğu saygı duyulan bir mekân olarak tanımlamaktadır. "Eşsiz/Harikulade mekân" metaforları, kütüphanenin erişim sağladığı bilgi kaynakları ve sunduğu çalışma ortamı açısından benzersiz bir yer olduğunu vurgulamaktadır. Bu metaforlar, kütüphaneyi maddi imkanların ötesinde, geniş bir bilgi yelpazesine ücretsiz erişim sağlayan bir mekân olarak tanımlamaktadır. Kullanıcıların bütçeleri yetmediği halde sahip olabilecekleri çok sayıda kitabı ve kaynağı bir arada bulma imkânı, kütüphanenin demokratik ve eşitlikçi bir bilgi merkezi olduğunu göstermektedir. Ayrıca, "ders çalışmak için gerekli huzuru bulabileceğiniz" ifadesi ile, kütüphanenin sessiz ve odaklanmayı kolaylaştıran atmosferi vurgulanarak bireylerin akademik ve entelektüel faaliyetlerine katkıda bulunan bir sığınak olduğu da belirtilmektedir. "Huzur evi/yuvası, huzurun kalbi" metaforları, kütüphanenin bireyler için bir sığınak ve rahatlama mekânı olarak huzurun merkezi olarak konumlandırılmaktadır. Bu metaforlar, kütüphaneyi sadece bir bilgi merkezi olarak değil, aynı zamanda insanların kendilerini evlerindeki gibi güvende ve huzurlu hissettikleri bir yer olarak tanımlamaktadır. Kütüphanenin insanların günlük streslerinden uzaklaşp, zihinsel ve ruhsal dinginlik bulabilecekleri bir sığınak olduğunu ortaya koymaktadır. Kütüphanenin sunduğu sessiz ve huzurlu ortam, kullanıcıların odaklanmalarına ve rahatlamlarına yardımcı olduğu, böylece onların kişisel ve akademik gelişimlerine katkıda bulunduğu ifade edilmektedir. "İlaç" metaforu, kütüphanenin iyileştirici ve motive edici etkisini vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanenin yalnızca bir bilgi kaynağı değil, aynı zamanda bireylerin akademik ve kişisel zorluklarla başa çıkmalarını sağlayan bir destek sistemi olduğunu ifade etmektedir. Kütüphanenin bireyler üzerindeki olumlu psikolojik etkilerini vurgulanmaktadır. "Kutsal sessizlik" metaforu, kütüphanedeki sessizliğe kutsiyet atfetmektedir. Bu metafor, kütüphanedeki sessizliğin sıradan bir sessizlikten öte, saygı duyulan, korunan ve değer verilen bir özellik olarak

algılandığını göstermektedir. Sessizliğin kutsallığı, kütüphanenin manevi bir boyut kazandığını ima etmektedir. “Liman” metaforu, kütüphanenin güvenli bir sığınak olarak görüldüğünü vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanenin zorlu yaşam koşullarında bir kaçış ve rahatlama noktası olarak algılandığını göstermektedir. Kütüphanenin sunduğu destekleyici ve rahatlatıcı ortamlarla, kullanıcıların zihinsel ve duygusal refahını artırdığı ve onların günlük yaşamlarına daha iyi uyum sağlamalarına yardımcı olduğunu anlaşılmaktadır. “Sığınak” metaforu, kütüphanenin dış dünyanın stresinden ve kargaşasından kaçış noktası olarak görüldüğünü vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanenin kullanıcılar için sadece fiziksel bir mekân değil, aynı zamanda duygusal, zihinsel ve hatta varoluşsal bir sığınak olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Kütüphane, dış dünyanın baskılarından ve stresinden kaçış, kendi iç dünyasına yolculuk, keşif ve huzur bulma mekânı olarak görülmektedir. Bu algı, kütüphanelerin toplumsal rolünün ne kadar derin ve çok yönlü olabileceğini göstermektedir. “Şifa yuvası” metaforu, kütüphanenin iyileştirici etkisini vurgulamaktadır. Bu metafor, kütüphanenin bilgisizlik ve cehalete karşı bir çözüm, bir tedavi merkezi olarak algılandığını göstermektedir. Kütüphane, bu algıda toplumsal hastalıklara karşı bir şifa kaynağı olarak konumlandırılmaktadır. “Zaman ötesi ortam” metaforu, kütüphanelerin geçmiş, şimdi ve geleceği birbirine bağlayan bir köprü olarak görüldüğünü ima etmektedir. Bu metafor, kütüphaneleri sadece bilgi edinme yerleri değil, aynı zamanda zaman ve mekân kavramlarını aşan, bireylerin geçmişin bilgeliği, bugünün gerçekleri ve geleceğin potansiyelleri arasında yolculuk yapmalarını sağlayan ortamlar olarak tanımlamaktadır.

Bu metaforlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, kütüphanelerin kullanıcılar tarafından huzur ve sakinlik sağlayan, stres ve zorluklardan uzaklaşmayı mümkün kılan, güvenilir, saygın ve değerli mekânlar olarak algılandığı görülmektedir. Bu algı, kütüphanelerin bilgi sağlama işlevinin ötesinde, kullanıcıların ruhsal ve zihinsel ihtiyaçlarına hitap eden, onları dış dünyanın stresinden ve olumsuzluklarından koruyan, aynı zamanda estetik açıdan da değerli mekânlar olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Kütüphanelerin bu çok yönlü algısı, onların toplum içindeki rolünün bilgi sağlamanın ötesine geçtiğini ve insanların psikolojik ve duygusal ihtiyaçlarına da hitap ettiğini göstermektedir.

Kütüphaneyi İşlevsel Olarak Yetersiz Gören Metaforlar

Bu tema altında toplanan metaforlar, kullanıcıların kütüphaneyi işlevsel açıdan yetersiz veya asıl amacından uzaklaşmış olarak algıladıklarını göstermektedir. Bu algı, kütüphanenin atıl kalması, sadece kitapların depolandığı bir yer olarak görülmesi veya asıl işlevinden farklı amaçlarla kullanılması gibi çeşitli boyutlarda şekillenmektedir. Dijital katılımcı sözlüklerde kütüphane kavramına yönelik kullanıcı yorumlarında kütüphaneyi işlevsel olarak yetersiz gören metaforlar, kullanıcı yorumları ile Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 5*Kütüphane işlevselliğini yetersiz gören metaforlar*

Metafor	Kullanıcı Yorumu
kıymetli beton yığını	"Kıymetli beton yığını. Dışarıdan bakıldığında gözükene sadece budur. Kıymetli bir beton yığını. Ancak o beton yığınına kıymete bindiren içerisindeki raflar, o rafların göbeklerindeki kitaplardır..."
mezarlık	"... gidin Anadolu'nun herhangi bir kütüphanesine, önünde durun, bir bakın binaya, içeri girin ufak ufak; etrafınıza bakın, gezin, dolaşın..." "mezarlık" kelimesi dilinizin ucuna gelsin de sizi fazla hüznlendireceğinden vazgeçin..." Çok ayrıntılı bir mezarlıktır kütüphane..."
müze	"Yakında sadece müze olacak kullanılmaya başlanacak olan kurum..." "Türkiye'de bulunanları için konuşursak kütüphaneden ziyade birer kitap müzesi olarak idare edilen yerler bunlar..."
tozlu kocaman bir yalnızlık	"Kokusu tozlu kocaman bir yalnızdır."
yatak/yatakhane	"...asıl işlevi bir yana, en güzel uyku mekânları arasında da ön sıralardadır benim için. Burada yaptığım şekerlemelerin tadını başka hiçbir yerde alamıyorum." "Hem kitaplık hem de yatak işlevini gören alete de denir." "Günümüzde gençler tarafından uyumak için kullanılan modern yatakhaneler..."

"*Kıymetli beton yığını*" metaforu, kütüphanenin dışarıdan bakıldığında cansız ve işlevsiz sıradan bir yapı olarak görüldüğünü, ancak içindeki kitapların ona değer kattığını ima etmektedir. Bu metafor, kütüphanenin potansiyel değerinin yeterince anlaşılmadığını veya kullanılmadığını düşündürmektedir. "*Mezarlık*" metaforu, kütüphanelerin işlevselliğinin azaldığını ve artık eskisi gibi canlı ve dinamik bir bilgi merkezi olmadığını, adeta ölü bir mekân gibi görüldüğünü ima etmektedir. Bu metafor, kütüphanelerin modern dünyada işlevsel olarak yetersiz kaldığını ve kullanıcılar için çekiciliğini yitirdiğini düşündürmektedir. "*Müze*" metaforu, kütüphanenin aktif kullanımdan ziyade sadece kitapların sergilendiği, dokunulmaz bir yer olarak algılandığını göstermektedir. Bu metafor, kütüphanelerin modern çağın bilgi ve teknoloji ihtiyaçlarına ayak uyduramadığını ve dolayısıyla eski canlılığını kaybettiğini düşündürmektedir. Kütüphanelerin canlı bir öğrenme ve etkileşim mekânı olmaktan uzaklaştığını ima etmektedir. "*Tozlu kocaman bir yalnızlık*" metaforu, kütüphanenin terk edilmiş, bakımsız ve yalnız bir yer olarak algılandığını göstermektedir. Bu metafor, kütüphanelerin modern dünyada işlevselliğini yitirdiğini ve toplumdaki uzak unutulmuş bir yapı olarak görüldüğünü ve kullanıcılar tarafından yeterince ziyaret edilmediğini ima etmektedir. "*Uyku mekânı/yatakhane*" metaforları ve "günümüzde gençler tarafından uyumak

için kullanılan modern yatakhaneler.”) kütüphanelerin, bilgi edinme ve araştırma amaçlarının ötesinde, dinlenme ve uyku için tercih edilen yerler haline geldiğini ifade etmektedir. Bu metafor, kütüphanelerin asıl işlevlerinin göz ardı edilerek farklı amaçlarla kullanıldığını ve bu durumun kütüphanelerin işlevselliği konusunda soru işaretleri yarattığını ima etmektedir.

Bu metaforlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bazı kullanıcıların kütüphaneleri potansiyelinin altında kalan, yeterince değerlendirilmeyen veya asıl işlevinden uzaklaşmış mekânlar olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Bu algı, kütüphanelerin toplum içindeki rolünün ve işlevinin yeniden değerlendirilmesi, canlandırılması ve günümüz ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Aynı zamanda, bu olumsuz algıların kütüphanelerin kullanımını ve değerini nasıl etkileyebileceği üzerine düşünmeyi gerektirmektedir. Bu metaforlar, kütüphanelerin çağdaş toplumun ihtiyaçlarına nasıl daha iyi cevap verebileceği ve daha aktif, canlı mekânlar haline nasıl getirilebileceği konusunda önemli ipuçları sunmaktadır.

Kütüphane Metaforlarının Genel Dağılımı

Çalışma kapsamında tespit edilen tüm kütüphane metaforlarının temalara göre dağılımları ve her bir temada incelenen metafor sayısı Tablo 6’da toplu biçimde sunulmuştur.

Tablo 6

Kütüphane kavramına ilişkin metaforların tematik dağılımı ve sıklığı

Temalar	Sayı (n)	Metaforlar
Fiziksel mekân metaforları	9	altın madeni, dört duvar, ev, kutup evi, kale, kiler, kutu, labirent, mobilya
Ruhsal ve zihinsel mekân metaforları	16	akıl, beyin geliştirme salonu, bibliyoterapi, cennet/cennet köşesi, hayal müzeleri, hayat, ibadet yeri/ibadethane, kutup, mabet, mistik mekân, mülk, psikoterapi merkezi, ev, sihirli / büyülü yer, tapınak, ülke
Bilgi ve kültür merkezi metaforları	8	bilgi yuvası, evrensel bir servet, hazine, kültür evleri, laboratuvar, medeniyet, Google, yaşam pınarı
Huzur ve sakinlik metaforları	10	aziz mekân, eşsiz / harikulade mekân, huzur evi / yuvası, huzurun kalbi, ilaç, kutsal sessizlik, liman, sığınak, şifa yuvası, zaman ötesi ortam
Kütüphane işlevselliğini yetersiz gören metaforlar	5	kıymetli beton yığını, mezarlık, müze, tozlu kocaman bir yalnızlık, yatak/yatakhane

Tablo 6’da kütüphanelere ilişkin toplumsal algıyı yansıtan metaforların tümü birlikte gösterilmektedir. Toplam 48 farklı metafor tespit edilmiş olup, bu çeşitlilik

kütüphanelerin toplumda çok yönlü bir algıya sahip olduğunu göstermektedir. En fazla çeşitlilik gösteren metafor kategorisi, 16 farklı metaforla “ruhsal ve zihinsel mekân metaforları” olmuştur. Bunu sırasıyla “huzur ve sakinlik metaforları” (n=10), “fiziksel mekân metaforları” (n=9), “bilgi ve kültür merkezi metaforları” (n=8) ve “kütüphane işlevselliğini yetersiz gören metaforlar” (n=5) izlemiştir. Metaforların çoğunluğu olumlu çağrışımlar yaparken (örneğin; “cennet”, “hazine”, “şifa yuvası”), az sayıda olumsuz metafor da (örneğin; “mezarlık”, “tozlu kocaman bir yalnızlık”) tespit edilmiştir. Bu durum, kütüphanelerin genel olarak olumlu bir imaja sahip olduğunu, ancak bazı kesimlerce güncelliğini yitirmiş veya işlevsiz görüldüğünü de ortaya koymaktadır. Ayrıca, “Google” gibi modern metaforlarla “tapınak” veya “mabet” gibi geleneksel metaforların bir arada bulunması, kütüphanelerin hem çağdaş hem de geleneksel rollere sahip olduğuna işaret etmektedir.

Tartışma

Bu çalışma, dijital katılımcı sözlüklerde yer alan kullanıcı yorumları üzerinden kütüphane kavramına yüklenen metaforları ve bu metaforların kütüphanelerin toplumsal algısı üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın bulguları, kütüphanelerin toplumsal algısının oldukça karmaşık ve dinamik bir yapıya sahip olduğunu, kullanıcıların kütüphanelere yönelik algı ve beklentilerinin çok yönlü ve değişken olduğunu ortaya koymaktadır.

Kullanıcı yorumları, kütüphanelerin fiziksel yapısına dair belirgin bir nostalji duygusunu ortaya koymaktadır. Örneğin, “buram buram seksenler kokan bir mobilya” ve “kıymetli bir beton yığını” gibi ifadeler, kütüphanelerin tozlu, eski mobilyalarla dolu ve nostaljik bir atmosfer taşıyan mekânlar olarak algılandığını göstermektedir. Bu algı, kütüphanelerin tarihsel ve kültürel değerine işaret ederken aynı zamanda modernizasyon ihtiyacını da vurgulamaktadır. Bu bulgu, Nardin’in (2001) kütüphanelerin tarihsel rolü üzerine yaptığı çalışmayla paralellik göstermekte, ancak aynı zamanda değişim ihtiyacına da işaret etmektedir.

Diğer yandan, kütüphanelerin sosyal işlevlerine dair yorumlar, bu mekânların toplumsal bağları güçlendiren önemli yerler olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Kullanıcılar, kütüphaneleri “genç çiftlerin buluşma noktası” veya “dönem ödevi hazırlamak için gidilen zorunlu mekânlar” olarak tanımlamakta, bu da kütüphanelerin sosyal etkileşim ve eğitim amaçlı kullanımının, bireylerin yaşam evrelerine ve ihtiyaçlarına göre farklılık gösterdiğini göstermektedir. Bu bulgular, Giesecke’nin (2011) “topluluk buluşma noktası” metaforuyla örtüşmekte ve kütüphanelerin sosyal işlevinin önemini vurgulamaktadır.

Kütüphanelerin “bilginin tapınakları”, “içsel huzur ortamları”, “mabet” ve “ibadethane” olarak nitelendirilmesi, bu kurumların toplum tarafından kutsal ve saygın

mekânlar olarak algılandığını göstermektedir. Bu algı, Smith ve Yachnes'in (1998) "kutsal alanlar" metaforuyla paralellik göstermekte ve kütüphanelerin toplumsal yaşamdaki saygın konumunu yansıtmaktadır. Özellikle bilgiye erişim ve kişisel gelişim açısından kütüphanelerin manevi bir değer taşıdığı görülmektedir.

Ancak, teknoloji ve internetin yaygınlaşmasıyla birlikte kütüphane algısının da değiştiği gözlemlenmektedir. Bazı kullanıcılar, kütüphanelerin artık eski önemini yitirdiğini ve birer "kitap müzesi", "mezarlık" ve "kıymetli beton yığını" haline geldiğini belirtmektedir. Bu görüş, kütüphanelerin dijital çağda karşı karşıya kaldığı zorlukları yansıtmaktadır. Bununla birlikte, "Google" metaforu ile kütüphanelerin hâlâ doğru ve güvenilir bilgiye erişim için önemli mekânlar olarak görüldüğü de vurgulanmaktadır. Bu durum, Mattern'in (2014) kütüphaneyi "bütünleşik, karşılıklı olarak birbirini güçlendiren ve gelişen altyapılardan oluşan bir ağ" olarak tanımlamasıyla örtüşmekte ve kütüphanelerin değişen bilgi ekosistemindeki rolünü yansıtmaktadır.

Kütüphanelerin "bilgi yuvası", "evrensel servet" ve "hazine" gibi metaforlarla tanımlanması, Brough'un (1953) çalışmasında bahsedilen "bilgi deposu" metaforunun daha entelektüel versiyonları olarak görülebilir. Bu metaforlar, kütüphanelerin bilgiyi depolama ve koruma işlevinin hâlâ önemli olduğunu, ancak bu bilginin artık daha değerli ve evrensel bir kaynak olarak algılandığını göstermektedir. Bu durum, kütüphanelerin bilgi çağındaki rolünün sadece bilgiyi saklamak değil, aynı zamanda bu bilgiyi erişilebilir ve kullanılabilir kılmak olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, "huzurun kalbi", "yaşam pınarı" ve "akıl" gibi metaforlar, Brough'un (1953) "üniversitenin kalbi" metaforunun daha geniş bir toplumsal bağlama yayılmış halleri olarak düşünülebilir. Bu metaforlar, kütüphanelerin sadece akademik çevrelerde değil, toplumun genelinde de merkezi bir rol oynadığını ve bireylerin entelektüel ve duygusal ihtiyaçlarına hitap ettiğini göstermektedir. Bu bulgu, kütüphanelerin toplumsal rolünün zaman içinde nasıl genişlediğini ve derinleştiğini ortaya koymaktadır.

"Laboratuvar" metaforu, Langdell'in (Danner, 2015) ortaya attığı ve kütüphanelerin aktif öğrenme ve bilgi üretme mekânları olarak görülmesi gerektiğini vurgulayan yaklaşımla paralellik göstermektedir. Bu metafor, kütüphanelerin pasif bilgi depolama yerlerinden aktif bilgi üretim merkezlerine dönüşümünü yansıtmaktadır. Bu algı, modern kütüphanelerin interaktif öğrenme alanları ve maker alanları gibi yenilikçi hizmetler sunma eğilimiyle de örtüşmektedir.

"Psikoterapi merkezi" ve "şifa yuvası" gibi metaforlar, Cole'un (1986) "atölye" metaforuyla aynı algı ile kullanılmaktadır. Bu metaforlar, kütüphanelerin sadece bilgi sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda kullanıcıların duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarına da cevap veren mekânlar olarak algılandığını göstermektedir. Bu bulgu, kütüphanelerin toplumsal rolünün bilgi sağlamanın çok ötesine geçtiğini ve bireylerin genel refahına katkıda bulunan kurumlar olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Benzer biçimde

“beyin geliştirme salonları” metaforu da Valenza’nın (2008) bahsettiği “kitapçı” ve “kahvehane” metaforlarıyla benzer algıya sahip biçimde kullanılmaktadır. Bu metaforlar, kütüphanelerin rahat ve sosyal bir ortamda bilgi edinme ve paylaşma işlevini vurgulamakta ve bu kurumların öğrenme ve gelişim için uygun ortamlar sunduğunu göstermektedir.

Kullanıcıların kütüphanelerin mevcut hizmetlerine dair beklentileri, genellikle daha uzun çalışma saatleri, güncellenmiş ve çeşitli materyal koleksiyonları ve kullanıcı dostu hizmetlerle ilgilidir. Kullanıcılar, kütüphanelerin çalışma saatlerinin yetersiz olduğunu ve özellikle öğrenciler için daha geç saatlere kadar açık olmaları gerektiğini belirtmektedir. Bu bulgu, Keller’in (2015) çalışmasında vurgulanan “7/24 kütüphane” kavramıyla örtüşmektedir ve kütüphanelerin kullanıcıların değişen yaşam ve çalışma ritimlerine uyum sağlama ihtiyacını göstermektedir.

Kullanıcıların geliştirdiği metaforlar, kütüphanelere yönelik beklentileri de yansıtmaktadır. “Altın madeni”, “hazine” ve “evrensel bir servet” gibi metaforlar, kütüphanelerin zengin ve çeşitli kaynaklara sahip olması gerektiğine işaret etmektedir. Bu bağlamda kullanıcılar güncel ve çeşitli kitap, dergi ve dijital kaynakların sağlanmasını talep etmektedir. Bu beklenti, Janse van Vuren ve Latsky (2009) ve Breeding’in (2021) çalışmalarında vurgulanan “hibrit kütüphane” kavramıyla benzerlik göstermektedir. Hibrit kütüphane modeli, geleneksel basılı kaynaklar ile dijital kaynakların bir arada sunulduğu, kullanıcıların farklı formatlardaki bilgiye erişebildiği bir yapıyı ifade etmektedir. Bu durum, kütüphanelerin koleksiyonlarını ve hizmetlerini çeşitlendirme ve güncelleme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Kütüphanelerin gelecekteki rollerine ilişkin olarak, kullanıcılar teknoloji ile entegrasyonun artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Kütüphanelerin daha fazla dijital kaynak sunması ve online erişim imkânlarını geliştirmesi beklenmektedir. Bu beklenti, Lankes’in (2011) “yeni kütüphanecilik” kavramıyla örtüşmektedir. Lankes, kütüphanelerin sadece bilgi sağlayan kurumlar olmaktan çıkıp, topluluk katılımını ve bilgi üretimini teşvik eden platformlara dönüşmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda, kullanıcıların dijital kaynaklara ve online hizmetlere yönelik talepleri, kütüphanelerin bu yeni rolüne uyum sağlama ihtiyacını yansıtmaktadır.

Kullanıcılar geliştirdiği metaforlar, kütüphanelerin interaktif öğrenme alanları, maker alanları ve dijital laboratuvarlar gibi yenilikçi hizmetlerle donatılması gerektiğini belirtmektedir. Bu beklenti, Lotts’un (2015) çalışmasında vurgulanan “maker kültürü” ve “yaratıcı alanlar” kavramlarıyla paralellik göstermektedir. Bu tür hizmetlerin, kütüphanelerin sadece bilgi depolama alanları olmanın ötesine geçerek, aktif öğrenme ve yaratıcılığı teşvik eden mekânlar haline gelmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Bazı kullanıcıların, geliştirdiği metaforlar, kütüphanelere yönelik beklentileri de yansıtmaktadır. “Ev”, “huzur evi/yuvası”, “mabet” ve “sihirli / büyülu yer” gibi metaforlar, kütüphanelerin toplum merkezli hizmetler sunması gerektiğine işaret etmektedir. Örneğin, bir kullanıcının “Kapisından içeriye girmekle kendimizi başka bir dünyada hissetmemizi sağlayan büyülu yer” şeklindeki ifadesi, kütüphanelerin sıradan mekânlardan farklı, özel bir atmosfere sahip olması beklentisini yansıtmaktadır. Bu metaforlar, kütüphanelerin çeşitli kültürel etkinlikler, atölyeler ve topluluk toplantıları düzenleyerek toplumun sosyal ve kültürel gelişimine katkıda bulunması beklentisiyle uyuşmaktadır. Bu beklenti, Aabø ve Audunson’un (2012) çalışmasında vurgulanan “üçüncü mekân” kavramıyla örtüşmektedir. Üçüncü mekân teorisi, kütüphanelerin ev ve iş yeri dışında, insanların bir araya gelebildiği, sosyalleşebildiği ve topluluk bağlarını güçlendirebildiği mekânlar olarak işlev görmesi gerektiğini savunmaktadır.

“Bilgi yuvası”, “laboratuvar”, “beyin geliştirme salonu” ve “Google” gibi metaforlar, kullanıcıların kütüphanelerden bilgi okuryazarlığı ve dijital okuryazarlık eğitimleri sunmasını beklediğini göstermektedir. Örneğin, bir kullanıcının kütüphaneyi “Araştırma merakı olan önceki nesillerin Google’ı” olarak tanımlaması, kütüphanelerin güncel bilgi teknolojileriyle uyumlu hizmetler sunması gerektiğine işaret etmektedir. Benzer şekilde, “kişisel gelişimin bir sonraki evresi olarak hizmet veren beyin geliştirme salonu” metaforu, kütüphanelerin eğitim işlevine vurgu yapmaktadır. Bu beklenti, Julien ve Genuis’in (2011) çalışmasında vurgulanan kütüphanecilerin eğitimci rolüyle örtüşmektedir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla geliştiği günümüzde, kütüphanelerin kullanıcılarına bu teknolojileri etkin bir şekilde kullanma becerileri kazandırması beklenmektedir. Bu durum, “evrensel bir servet” ve “yaşam pınarı” gibi metaforlarla da desteklenmekte olup, kütüphanelerin toplumsal değerinin ve işlevselliğinin daha geniş bir kapsamda ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Sonuç olarak, araştırmanın bulguları, kütüphanelerin toplumsal algısının ve kullanıcıların beklentilerinin, teknolojik gelişmeler ve değişen toplumsal dinamikler ışığında yeniden şekillendiğini ortaya koymaktadır. Kullanıcıların yorumları, kütüphanelerin tarihsel ve kültürel değerinin yanı sıra, modernizasyon ve dijital dönüşüm ihtiyacını da vurgulamaktadır. Bu bulgular, kütüphanelerin toplumsal rollerini ve hizmetlerini yeniden tanımlama gerekliliğini göstermektedir.

Sonuç

Bu çalışma, dijital katılımcı sözlüklerde “kütüphane” kavramına yönelik kullanılan metaforları inceleyerek, toplumun kütüphanelere bakış açısını ve bu kurumların günümüz dijital çağındaki rolünü anlamayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, kütüphane kavramına ilişkin çok çeşitli ve zengin metaforların kullanıldığı görülmüştür.

Araştırmanın ilk sorusu olan “Dijital katılımcı sözlüklerde ‘kütüphane’ kavramına yönelik hangi metaforlar kullanılmaktadır?” sorusuna cevap olarak, metaforların beş ana tema altında toplandığı tespit edilmiştir: Kütüphaneyi fiziksel bir mekâna benzeten metaforlar, ruhsal ve zihinsel bir mekâna benzeten metaforlar, bilgi ve kültürün merkezi olarak gören metaforlar, huzur ve sakinlik mekânı olarak gören metaforlar ve işlevsel olarak yetersiz gören metaforlar. Bu çeşitlilik, kütüphanelerin toplum içinde çok boyutlu bir algıya sahip olduğunu göstermektedir.

İkinci araştırma sorusu “Bu metaforlar kütüphanelerin toplumsal rolü hakkında hangi içgörülerini sunmaktadır?” bağlamında, metaforların kütüphanelerin sadece bilgi kaynağı olmaktan öte, toplumsal, kültürel ve bireysel gelişim için kritik öneme sahip kurumlar olarak algılandığını ortaya koyduğu görülmüştür. Kütüphaneler, bilgi ve kültürün korunduğu ve aktarıldığı merkezler olmanın yanı sıra, bireylerin kişisel gelişimleri için sığınak, huzur buldukları mekânlar ve toplumun medeniyet seviyesinin bir göstergesi olarak görülmektedir.

Son olarak “Dijital sözlük kullanıcılarının kütüphanelere yönelik algı ve beklentileri neleri kapsamaktadır?” sorusu bağlamında, kullanıcıların kütüphanelerden beklentilerinin çok yönlü olduğu anlaşılmaktadır. Kullanıcılar kütüphaneleri sadece kitap ödünç alınan yerler olarak değil, aynı zamanda huzur bulunan, kişisel gelişim için fırsatlar sunan, toplumsal eşitsizlikleri azaltan ve kültürel mirasın korunduğu mekânlar olarak görmektedir. Bununla birlikte, bazı kullanıcıların kütüphaneleri işlevsel açıdan yetersiz bulması, bu kurumların çağın gereksinimlerine uyum sağlama konusunda bazı zorluklarla karşı karşıya olduğunu göstermektedir.

Bu araştırma, kütüphanelerin toplum içindeki rolünün ve algısının ne kadar çeşitli ve karmaşık olduğunu ortaya koymuştur. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, bu algıların farklı demografik gruplar arasında nasıl değiştiğinin incelenmesi ve kütüphanelerin bu algılara nasıl yanıt verebileceğinin araştırılması önerilmektedir. Ayrıca, dijital çağda kütüphanelerin rolünün yeniden tanımlanması ve bu kurumların toplumsal işlevlerinin nasıl güçlendirilebileceği konusunda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, bu çalışma kütüphanelerin toplum içindeki çok yönlü rolünü ve önemini bir kez daha vurgulamıştır. Kütüphaneler, bilgi ve kültür merkezleri olmanın yanı sıra, toplumsal eşitlik, kişisel gelişim ve toplumsal huzur için kritik öneme sahip kurumlar olarak görülmektedir. Bu bağlamda, kütüphaneler yalnızca bilgi sağlayan mekânlar olmaktan çıkıp, toplulukların sosyal, kültürel ve teknolojik ihtiyaçlarına cevap verebilen, dinamik ve yenilikçi hizmetler sunan merkezlere dönüşmelidir. Bu dönüşüm, kütüphanelerin değişen toplumsal ve teknolojik ekosistemdeki rollerini güçlendirecek ve onların gelecekteki önemini artıracaktır. Bu kurumların geleceği, değişen toplumsal ihtiyaçlara ve teknolojik gelişmelere nasıl uyum sağlayacaklarına bağlı olacaktır.

Kaynakça

- Aabø, S. ve Audunson, R. (2012). Use of library space and the library as place. *Library & information science research*, 34(2), 138-149. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2011.06.002>
- Akkaya, M. A. (2017). Bilgi taşıyıcılarının evrimi ve elektronik ortama varış. H. Odabaş ve M.A. Akkaya (Yay. Haz.), *Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri içinde* (ss. 67-85). Hiperyayın.
- Akkaya, M. A. (2023). Sürdürülebilirlik kütüphane yakınsamasına bilgi üzerinden farklı bir bakış: sürdürülebilir kalkınma hedefleri (SKH) ve kütüphaneler. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 113-141. <https://doi.org/10.54558/jiss.1223912>
- Akkaya, M. A. ve Polat, C. (2020). Kent kültür ve geleneği ile değerlerinin oluşumu ve aktarımında halk kütüphanelerinin yeri ve önemi: Niceliksel verilerle İzmir örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 110-137. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jiss/issue/54441/684522>
- Akyazı, A. (2014). Yeni iletişim ortamı olarak dijital katılımcı sözlüklerde nefret söylemi. *Marmara İletişim Dergisi*, (22), 183-193. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruid/issue/22158/238058>
- Altay, A. ve Zan, B. U. (2021). Yaşam boyu öğrenme merkezi olarak belediye kütüphaneleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi kütüphaneleri örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 157-195. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jiss/issue/61916/845280>
- Arğın, E. (2021). *Algı, sosyal algı ve algı yönetiminin sosyal medyada kullanımı*. İksad Yayınevi.
- Ashton, D. (2015). Producing participatory media: (Crowd) sourcing content in Britain/life in a day. *Media International Australia*, 154, 101-111. <https://doi.org/10.1177/1329878x1515400113>
- Aslan, S. (1998). Halk kütüphanelerinin toplumsal rolü. *Türk Kütüphaneciliği*, 12(4), 306-312. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/771>
- Avcı, C. ve Kartal, E. (2021). İnci Sözlük'te yabancı dil olarak Fransızca: Fransızca başlıklı girdilerin Web tabanlı söylem çözümlemesi yoluyla incelenmesi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 1049-1066. <https://doi.org/10.29000/rumelide.995488>
- Avcı, C. ve Kartal, E. (2022). Katılımcı internet sözlüklerinde Tahsin Yücel: Bir Web-portre denemesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 7(3), 840-860. <https://doi.org/10.29110/söylemdergi.1169829>

- Bayter, M. (2018). Çok kültürlü yaşamda kütüphane kurumunun yeri. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 48-60. <https://dergipark.org.tr/en/pub/usdad/issue/38071/440430>
- Breeding, M. (2021). Future directions in library technology. *Computers in Libraries*, 41(10), 9-10. <https://librarytechnology.org/document/27215/>
- Brough, K. J. (1953). *Scholar's workshop: evolving conceptions of library service*. University of Illinois Press,
- Çakmak, T. ve Yılmaz, B. (2017). Bellek kurumlarında dijitalleştirme ve dijital koruma: Türkiye'deki uygulamaların analizi. *Bilgi Dünyası*, 18(1), 49-91. <https://doi.org/10.15612/BD.2017.580>
- Çelik, A. (2023). Sosyal medyada matematik öğretmenliği ve matematik öğretmeni kavramlarına yönelik algıların analizi: katılımcı sözlükler örneği. *Journal of Curriculum and Educational Studies*, 1(1), 1-21. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8101887>
- Cerrah, L. ve Baran, M. (2020). Katılımcı sözlüklerde yaşlı ve yaşlılık algısı. *Oltu Beşerî ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(1), 99-126. <https://dergipark.org.tr/en/pub/oltu/issue/56350/763008>
- Cole, J. Y. (1986). Storehouses and workshops: American libraries and uses of knowledge. *Journal of Library & Information Science*, 12(1), 71-93
- Danner, R. A. (2015). Law libraries and laboratories: The legacies of Langdell and his metaphor. *Law Library Journal*, 7. <https://heinonline.org/>
- Demir, G. (2017a). Kütüphanecilik ve insan hakları: Yirmi birinci yüzyıl rehberi. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(4), 550-556. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48646/618450>
- Demir, G. (2017b). Oldenburg'un üçüncü mekân paradigması bağlamında kütüphane mekânının sorgulanması. *Bilgi Dünyası*, 18(2), 195-223. <https://doi.org/10.15612/BD.2017.628>
- Dodsworth, E., & Nicholson, A. (2012). Academic uses of Google Earth and Google Maps in a library setting. *Information Technology and Libraries*, 31(2), 102-117. <https://doi.org/10.6017/ital.v31i2.1848>
- Duman, K. ve Özdoğru, G. (2018). Dijital emek ve kullanıcı içeriğinin metalaşması: Katılımcı sözlük yazarları üzerine inceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 75-99. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.419811>
- Eroğlu, Ş. (2017). Klasikten postmodernizme yönetim süreçleri ve bilgi merkezleri yönetiminde etkileri. H. Odabaş ve M.A. Akkaya (Yay. Haz.), *Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri içinde* (ss. 293-312). Hiper yayın.

- Fuertes-Olivera, P. A. ve Bergenholtz, H. (2011). *E-Lexicography: the internet, digital initiatives and lexicography*. A&C Black.
- Giesecke, J. (2011). Finding the right metaphor: Restructuring, realigning, and repackaging today's research libraries. *Journal of Library Administration*, 51(1), 54-65. <https://doi.org/10.1080/01930826.2011.531641>
- Gümüş, S. (2023). Nefret söylemi mecrası olarak sosyal medya: Ekşi Sözlük'te "Bizim Çocuklar" örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51), 293-306. <https://doi.org/10.52642/susbed.1287794>
- Güncel Türkçe sözlük. (t.y.). *Tecimsel*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Gürel, E. ve Yakın, M. (2007). Ekşi Sözlük: postmodern elektronik kültür. *Selçuk İletişim*, 4(4), 203-219. <https://dergipark.org.tr/en/pub/josc/issue/19014/200751>
- Guthro, C. (2019). The 21st century academic library: Six metaphors for a new age. *Library Leadership & Management*, 33(2), 1-12. <https://llm.corejournals.org/llm/article/view/7334/6507>
- Janse van Vuren, A. ve Latsky, H. (2009). Is the hybrid library the future destination of choice?. *Mousaion*, 27(2), 1-16. <https://hdl.handle.net/10520/EJC78974>
- Julien, H. ve Genuis, S. K. (2011). Librarians' experiences of the teaching role: A national survey of librarians. *Library & Information Science Research*, 33(2), 103-111. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2010.09.005>
- Kanıdınç, B. ve Demirel, E. (2021). Covid-19'un beden terim ilişkiselliğinde çevirisi: Ekşi Sözlük örneği. *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 2021(31), 158-178. <https://doi.org/10.37599/ceviri.1010692>
- Kavak, A. ve Odabaş, H. (2024). Kullanıcıların değişen kütüphane hizmetlerine yönelik tutumları. *Library Archive and Museum Research Journal*, 5(1), 36-60. <https://doi.org/10.59116/lamre.1332555>
- Kaya, M. (2020). Okul müdürü kavramına yönelik algıların analizi: Bir katılımcı sözlük fenomeni ekşi sözlük örneği. *Eurasian Journal of Teacher Education*, 1(1), 70-81. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ejte/issue/54382/722046>
- Kekeç, S. G. ve Şanlı, K. (2023). Covid-19 pandemisinin dijital platformlara yansması: ekşi sözlük üzerine bir inceleme. *Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 5(1), 25-38. <https://doi.org/10.56493/nkusbmyo.1226708>
- Kekeç, S. G. ve Taşcıoğlu, R. (2018). Özgecan Aslan cinayetinin dijital platformlarda yansması: Ekşi Sözlük üzerine bir inceleme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (29. Özel Sayısı), 439-452. <https://doi.org/10.31123/akil.458929>
- Keller, A. (2015). Research support in Australian university libraries: an outsider view. *Australian Academic & Research Libraries*, 46(2), 73-85. <https://doi.org/10.1080/00048623.2015.1009528>

- Khattab, D. (2020). Akademik kütüphanelerin stratejik planlarının içerik analizi: Dijital yerlilere uyum sağlama. *Nepoznat skup* içinde (ss. 81-87). <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/700079>
- Kılınç, E. Ç. ve Avşar, Z. (2023). Fuchs' un dijital emek sömürüsü kavramı bağlamında Ekşi Sözlük'ün incelenmesi. *Yeni Medya*, (15), 69-91. <https://doi.org/10.55609/yenimedya.1368641>
- Koçyiğit, M., & Koçyiğit, A. (2018). Değişen ve gelişen dijital iletişim: Yazılabilir web teknolojisi (web 2.0). V. Çakmak, ve S. Çavuş (Ed.), *Dijital kültür ve iletişim*. Literatürk Yayınları.
- Korkmaz, H. (2020). Troya müzesi elektronik ziyaretçi yorumlarının hizmet özellikleri, memnuniyet ve tavsiye açısından incelenmesi. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 4(1), 43-56. <https://doi.org/10.32958/gastoria.708307>
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.
- Kurulgan, M. (2013). Bilgi teknolojilerinin kütüphane/ bilgi-belge merkezlerine etkisi: Toplumsal, yapısal, yönetsel ve işlevsel açılardan bir inceleme. *Türk Kütüphaneciliği*, 27(3), 472-495. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48830/622051>
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (1980). The metaphorical structure of the human conceptual system. *Cognitive science*, 4(2), 195-208.
- Lankes, R. D. (2011). *The atlas of new librarianship*. MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/8755.001.0001>
- Lipscomb, C. E. (2001). The library as laboratory. *Bulletin of the Medical Library Association*, 89(1), 79. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC31709/>
- Lotts, M. (2015). Implementing a culture of creativity: Pop-up making spaces and participating events in academic libraries. *College & Research Libraries News*, 76(2), 72-75. <https://crln.acrl.org/index.php/crlnews/article/view/9258/10304>
- Mattern, S. (2014). Library as infrastructure. *Places Journal*. 02 Haziran 2024 tarihinde erişildi. <https://placesjournal.org/article/library-as-infrastructure/>
- Nardini, R. F. (2001). A search for meaning: American library metaphors, 1876-1926. *The Library Quarterly*, 71(2), 111-140. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/603259>
- Nazlı, R. S. ve Sarı, G. (2022). The concept of racism in social media: Example of Ekşi Sözlük. *8th International EMI Entrepreneurship & Social Sciences Congress, 17-19 November 2022* içinde (ss. 816-829). Türkiye: Aksaray
- Nelik, S. Ve Yıldız, G. (2022). İnternet sözlüklerinde biz ve ötekiler: Ekşi Sözlük'teki Suriyeli sığınmacılar başlığı üzerine bir araştırma. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 12(4), 1125-1139. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tojdac/issue/72513/1142247>

- Nitecki, D. A. (1993). Conceptual models of libraries held by faculty, administrators, and librarians: An exploration of communications in the Chronicle of Higher Education. *Journal of documentation*, 49(3), 255-277. <https://doi.org/10.1108/eb026915>
- Odabaş, H. (2017). Kitap okumadan dijital okumaya: okuma kültüründe ve davranışında gözlemlenen değişimler. H. Odabaş ve M.A. Akkaya (Yay. Haz.), *Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri içinde* (ss. 272-292). Hiperyayın.
- Odabaş, H. ve Akkaya, M. A. (2017). Bilgi merkezleri ve hizmetlerinde yapısal dönüşüm ve kavramsal tartışma. H. Odabaş ve M. A. Akkaya (Yay. Haz.), *Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri içinde*. (ss. 9-24). Hiperyayın.
- Öztekin, H. (2015). Yeni medyada nefret söylemi: Ekşi sözlük örneği. *Journal of International Social Research*, 8(38), 925-934.
- Polat, C. (2012). Yaşam boyu öğrenmenin anahtarı bilgi okuryazarlığı ve üniversite kütüphanelerinin bilgi okuryazarlığı öğretimindeki rolü. Prof. Dr. K. Gülbün Baydur'a armağan içinde (ss. 117-131). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
- Polat, Ö. ve Akkaya, M. A. (2023). Google haritalarda halk kütüphanelerine ilişkin değerlendirmelerin içerik analizi: Türkiye'deki il halk kütüphaneleri örneği. *Bilgi Dünyası*, 24(1), 45-72. <https://doi.org/10.15612/BD.2023.711>
- Polat, Ö. (2024). Türkiye'de kütüphane hizmetlerine yönelik çevrim içi şikâyetlerin incelenmesi: Şikayetvar.com örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 37(3), 153-174. <https://doi.org/10.24146/tk.1232839>
- Rukancı, F. (2017). Dijital çağda arşivcilerin değişmeyen rolü. H. Odabaş ve M.A. Akkaya (Yay. Haz.), *Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri içinde* (ss.131-154). Hiperyayın.
- Salinero, D. M. ve Grogg J. (2005). May the bun be with you: An annotated bibliography of librarians and their image. *The Southeastern Librarian*. 53(3), 12-18. <https://digitalcommons.kennesaw.edu/seln/vol53/iss3/8/>
- Smith, M. ve Yachnes, P. (1998). Scholar's playground or wisdom's temple? Competing metaphors in a library electronic text center. *Library trends (Spring)*, 718-731.
- Söğüt, F. (2020). İnternet sözlüklerinde mekânsal ötekileştirme üzerine bir araştırma: Ekşi Sözlük'te Esenyurt başlığı örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(1), 45-68. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.636956>
- Stoddart, R. A. (2013). "Straight to the heart of things"—reflecting on library metaphors for impact and assessment. Oregon State University and Press. <https://ir.library.oregonstate.edu/concern/articles/gb19f6727>
- Sümbül, S. (2017). Göçmenlerin toplumla entegrasyonunda kütüphanelerin rolü. *Bilgi Ve Belge Araştırmaları* (8), 42-58. <https://dergipark.org.tr/en/pub/bel/issue/33594/372901>

- Susar, A. F. ve Narin, B. (2011). Sosyal paylaşımın tecimselleştirilmesi bağlamında internet reklamcılığı: Ekşi Sözlük örneği. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2(3), 53-66. <https://dergipark.org.tr/en/pub/isauicder/issue/31608/357303>
- Tiryaki, S. (2023). Ekşi Sözlük kullanıcılarının kadına şiddeti önlemeye dair çözüm önerilerinin analizi. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 37-64. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mukatcad/issue/82261/1300685>
- Toluoğlu, F. ve Çiftçi, H. (2022). Suriyeli mültecilerin entegrasyon sürecinde kütüphanelerin rolü: Kilis Elbeyli geçici barınma merkezi örneği. *Türk Kütüphaneciliği*, 36(1), 29-53. <https://doi.org/10.24146/tk.1041490>
- Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, sosyal ağlar ve kütüphanelerin geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48914/623715>
- Uğur, S. B. ve Çiçekli, A. (2023). Boşanmış olmak: Kadınlara yönelik damga ve ön yargıları ekşi sözlük paylaşımları üzerinden okumak. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (61), 191-227. <https://doi.org/10.53568/yyusbed.1340234>
- Üngüren, E. (2019). Yeni medya iletişim kanalı olarak katılımcı sözlük sitelerine yönelik bir değerlendirme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 2878-2907. <https://doi.org/10.26466/opus.567125>
- Ünlü, T. T. (2024). Türkiye'de Güney Kore dramaları: Ekşi Sözlük yorumları üzerine bir inceleme. *Global Media Journal Turkish Edition*, 14(28), 1-30. <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruid/issue/22158/238058>
- Valenza, J. (2008). *Library as domestic metaphor*. 01 Haziran 2024 tarihinde erişildi. <http://www.schoollibraryjournal.com/blog/1340000334/post/90032209.html>
- Yalçınkaya, Y. (2016). Dijital kültür ve dijital kütüphane. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(4), 595-618. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tk/issue/48650/618521>
- Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11 baskı). Seçkin yayınları
- Yıldırım, O. (2020). Katılımcı kültürü eleştirmek: "Dr. Younan Nowzaradan ile ilgili caps, tweet ve ekşi sözlük entrylerinin değerlendirilmesi". *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 13-22. <https://dergipark.org.tr/en/pub/kritik/issue/53937/701546>
- Yılmaz, A., Orbak, A. Y., Yılmaz, Ü. ve Özçekiç, E. (2021). COVID-19 süresince insanların sosyal ağlar üzerinde dışa vurdukları duygusal tepkilerin doğal dil işleme yöntemleriyle tespit edilmesi: Ekşi Sözlük örneği. *Acta Infologica*, 5(2), 319-331. <https://dergipark.org.tr/en/pub/acin/issue/64878/1004680>
- Yılmaz, B. ve Ezenel, E. (2023). IFLA-UNESCO halk kütüphanesi bildirgesi 2022. *Türk Kütüphaneciliği*, 36(3), 388-391. <http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/download/3216/3078>

- Yılmaz, B. (2003). Toplumsal iletişim ve kütüphane. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2), 11-29.
- Yılmaz, E. (2017). Dijital çağda kütüphanecilerin değişmeyen rolleri. H. Odabaş ve M.A. Akkaya (Yay. Haz.), *Bilişim Teknolojilerinin Bilgi Merkezlerine ve Hizmetlerine Etkileri* içinde (ss.153-180). Hiperyayın.
- Yücel, R. ve Arık, M. B. (2020). Bir dijital kültür örneği olarak katılımcı sözlükler ve Türkiye'deki görünümleri. *Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi*, 3(2), 156-169. <https://doi.org/10.33464/mediaj.835721>